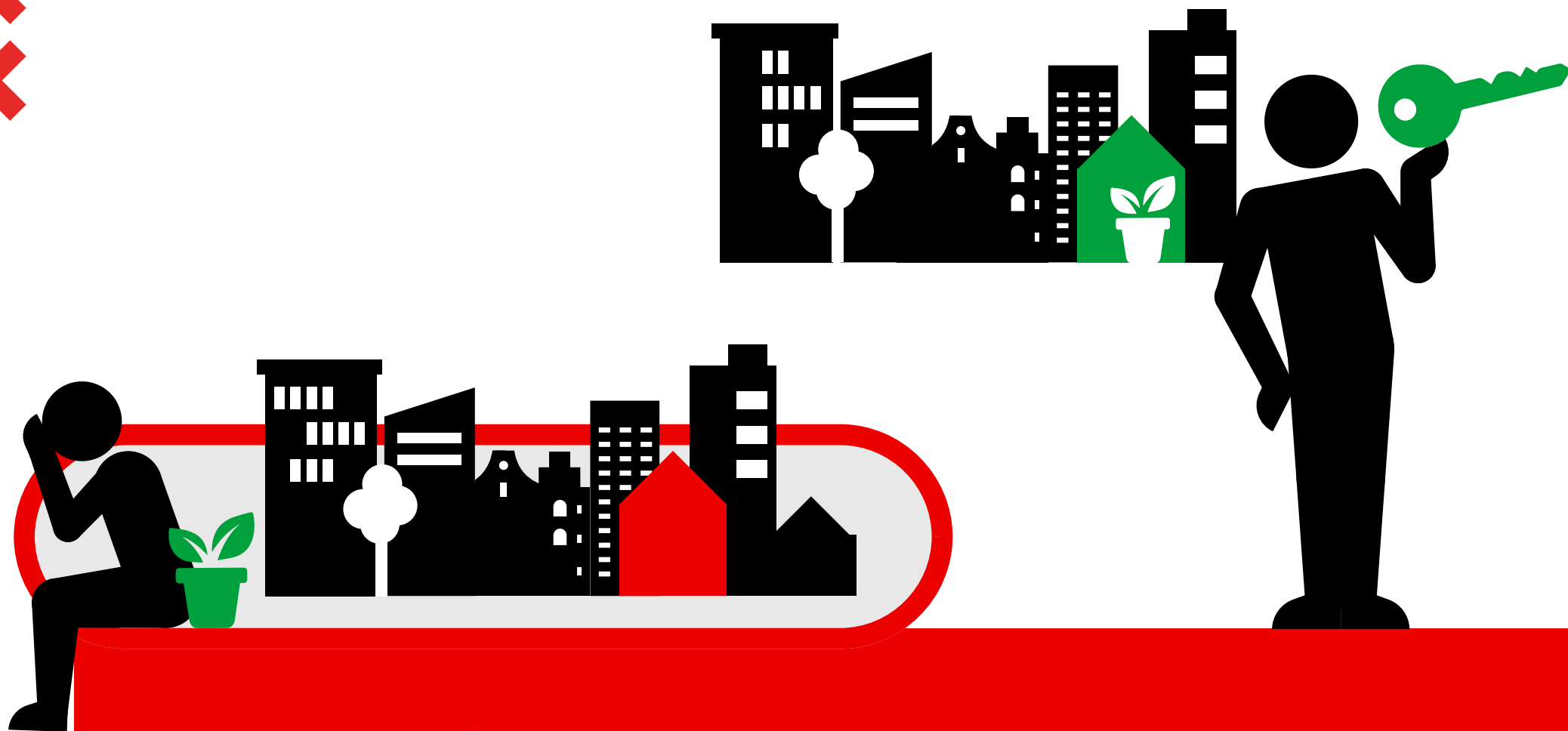

✘ Gemeente
✘ Amsterdam

Een nieuwe start

Samen op weg naar perspectief

Voorwoord

Het aantal dak- en thuislozen in Nederland liep de afgelopen jaren op tot 39.000 in 2018. Alhoewel de cijfers lijken te stagneren, telt Nederland volgens het CBS op 1 januari 2020 nog steeds 36.000 dak- en thuislozen. In Amsterdam-Amstelland hebben wij in 2020 ongeveer 4.700 mensen met een maatwerkvoorziening binnen Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen en dit is nog lang niet voldoende, want er staan daarnaast nog eens ongeveer 2.000 mensen op een wachtlijst. Dit zijn er te veel. Het gaat om volwassenen, jongvolwassenen en gezinnen met kinderen die om verschillende redenen geen dak boven het hoofd hebben.

Niet alleen de meest kwetsbare groep – waarbij verslaving, schulden, licht verstandelijke beperking, psychiatrische ziektebeelden of psychische stoornissen een rol speelt – neemt toe, ook het aantal economisch daklozen groeide vanwege de economische crisis. Dit is een groep daklozen die geen (zware) zorgvraag heeft, maar bijvoorbeeld door echtscheiding of verlies van inkomen hun woning verliest en niet in staat is weer eigen woonruimte te vinden. De groei van deze groep zien we ook terug in de regio Amsterdam-Amstelland. De schattingen lopen uiteen van 1.100 tot 2.500 mensen die jaarlijks economisch dakloos raken.

De situatie op de woningmarkt in onze regio draagt hier ook aan bij. Er is immers sprake van een groot tekort aan sociale huurwoningen en fors gestegen prijzen van koopwoningen en huren van huurwoningen in de particuliere sector.

Ook is het zeker dat de huidige pandemie grote impact heeft op de Nederlandse samenleving. Zo zijn er veel bedrijven die hun omzet terug zien lopen, met als gevolg noodgedwongen ontslagen. Het is nog te vroeg om de effecten van de pandemie op dak- en thuisloosheid in zijn geheel te overzien, maar we zien nu in Amsterdam-Amstelland al een toename van aanvragen voor ondersteuning en meer economisch daklozen vanwege COVID-19.

Dakloosheid kan ons allemaal overkomen. Landelijke regelgeving, zoals de kostendelersnorm, kan ook tot dakloosheid leiden. Door de huidige kostendelersnorm kunnen mensen in de bijstand moeilijker hun woning delen met anderen. Zeker in het geval van jongvolwassenen leidt de kostendelersnorm soms tot schrijnende situaties. Zo komt het voor dat jongeren na hun 18^e verjaardag op straat terecht komen omdat de bijstand van de ouder anders verlaagd wordt. Jongeren hebben vaak niet voldoende inkomen om een betaalbare woonruimte te vinden en de kans dat zij via 'bankhoppen' in onveilige en uitzichtloze situaties terecht komen neemt toe.

Ondertussen zien we in Amsterdam-Amstelland ook dat de druk op de opvang oploopt. In voorgaande jaren is de opvang dan wel uitgebreid, toch zijn de wachtlijsten helaas niet korter geworden. De grenzen van uitbreiding zijn bereikt: daarvoor zijn geen middelen meer beschikbaar. De vraag blijft echter groeien en de uitstroom uit de opvang stagneert vanwege het gebrek aan betaalbare woningen. Ook is er een blijvend hoge vraag naar 24-uursopvang door ambulantisering van de GGZ en forensische zorg. Omdat de trajecten in de specialistische GGZ en forensische zorg korter duren

komen mensen met zwaardere problematiek binnen bij de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Zij hebben vaker dan voorheen intensievere ondersteuning nodig.

Dak- en thuisloosheid is schadelijk voor hen die het overkomt en voor de maatschappij. Het is onze maatschappelijke opdracht om inwoners die dak- en/of thuisloos (dreigen te) worden perspectief te bieden op een nieuwe start en daarmee op maatschappelijk en economisch herstel. Daar zetten we ons al voor in, daar gaan we mee door en daar zetten we nu weer nieuwe stappen in. Bijvoorbeeld door als gemeente meer integraal te werken. Dakloosheid is immers niet alleen een zorgprobleem, maar ontstaat meestal vanuit andere leefgebieden zoals het verliezen van een inkomen of een huis. Hier valt nog winst te behalen.

Vroegsignalering en vroeginterventie is van groot belang. Om dakloosheid te voorkomen moeten we snel kunnen handelen als iemand zich meldt met een vraag naar ondersteuning. En als mensen toch dakloos worden willen we een springplank bieden naar maatschappelijk herstel en een zelfstandig bestaan. De Buurteams Amsterdam en de lokale teams in Amstelland hebben hier samen met de specialistische partners vanuit Maatschappelijke opvang/Beschermd wonen (MOBW) en de diensten vanuit Werk, Participatie en Inkomen

(WPI) een belangrijke rol in. Niet alleen ondersteuning, maar vooral een woning en een eigen plek dragen bij aan herstel en participatie. Creativiteit is noodzakelijk om elke kans in de regio te benutten om structurele, maar ook tijdelijke woonmogelijkheden te realiseren. Alleen zo kunnen we de opvangketen beschikbaar en betaalbaar houden voor acute nood in plaats van voor langdurige opvang. Een goede samenwerking binnen de regio Amsterdam-Amstelland is van groot belang om de ondersteuning bij dreigende dakloosheid snel en dichtbij te organiseren. De visie en uitgangspunten zijn in dit beleidsprogramma gedetailleerd uitgewerkt voor Amsterdam als centrumgemeente, maar de uitgangspunten zijn in nauwe samenwerking met de regio-gemeenten opgesteld. In een apart regioplan zullen de uitgangspunten en de decentralisatie van MOBW naar Diemen, Uithoorn, Ouder-Amstel, Aalsmeer en Amstelveen worden uitgewerkt.

Mede ondertekend namens Laurens Ivens (wethouder Wonen), Rutger Groot Wassink (wethouder Sociale Zaken en Diversiteit) en Marjolein Moorman (wethouder Onderwijs en Armoede). Alsmede door de wethouders zorg van de regio Amstelland: Wilma Alink-Scheltema (Aalsmeer), Marijn van Ballegooijen (Amstelveen), Jeroen Klaasse (Diemen), Rineke Korrel (Ouder-Amstel) en José de Robles (Uithoorn).

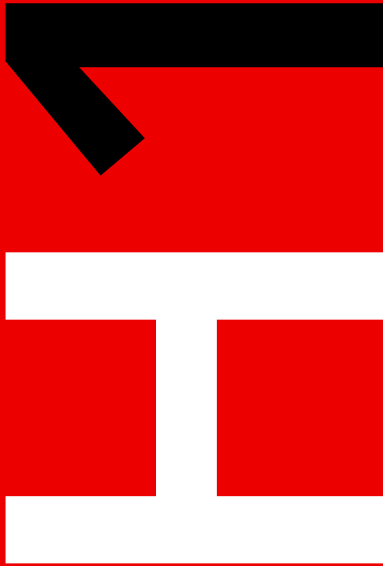

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'S. Kukenheim'.

Simone Kukenheim
Wethouder Jeugd en Zorg

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1 Samenvatting	5
2 Focus 2021-2025	8
2.1 Ambitie en Speerpunten	8
2.2 Uitgangspunten	10
2.3 Dilemma's	11
2.4 Doelgroep	12
3 Speerpunt 1: Vroegsignalering en vroeginterventie	13
4 Speerpunt 2: Vergroten aanbod woonoplossingen	17
4.1 Vergroten aanbod structurele woonoplossingen	17
4.2 Verbeteren tijdelijke opvang- en woonmogelijkheden	18
5 Speerpunt 3: Goede ondersteuning op maat	21
6 Speerpunt 4: Duurzaam maatschappelijk herstel	26
7 Financiën	30
8 Monitoren en sturen	32
Bijlage 1: Totstandkoming van het beleidsprogramma	34
Bijlage 2: Trends & ontwikkelingen	35
Bijlage 3: Evaluatie Koersbesluit Thuis in de Wijk 2016-2020	40
Bijlage 4: Begrippen- en afkortingenlijst	43

Samenvatting

Het Beleidsprogramma Aanpak Dakloosheid 'Een nieuwe start' is de opvolger van het Koersbesluit Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen 2016-2020 'Thuis in de Wijk'. De evaluatie van 'Thuis in de Wijk' is opgenomen in bijlage 2. Met 'Thuis in de Wijk' is al een beweging van vermaatschappelijking en inclusie in gang gezet. Het huidige, vernieuwde beleidsprogramma zet daar de komende vier jaar vervolgstappen in. 'Een nieuwe start' schetst de kaders voor ondersteuning van kwetsbare inwoners uit de

regio Amsterdam-Amstelland. Hierbij gaat het om inwoners die dak- of thuisloos zijn of dreigen te worden, maar ook om inwoners die vanuit beschermd wonen een vorm van opvang of ondersteuning nodig hebben. Het programma loopt van 2021 tot en met 2025.

De ambitie van dit beleidsprogramma is: iedereen die in de regio Amsterdam-Amstelland dakloos wordt of dreigt te worden ontvangt herstelondersteunende begeleiding. Op deze manier kunnen zij makkelijker aan maatschappelijk en economisch herstel werken.

Leeswijzer Amstelland

De speerpunten en uitgangspunten in dit beleidsprogramma gelden voor Amsterdam-Amstelland; de uitwerking ervan en de bijhorende resultaten en acties, zijn in dit beleidsprogramma voornamelijk beschreven voor Amsterdam. De regiogemeenten Ouder-Amstel, Uithoorn, Diemen, Aalsmeer en Amstelveen stellen, in samenwerking met de gemeente Amsterdam, in 2021 een regioplan op in aanvulling op dit beleidsprogramma waarin de vertaalslag naar de lokale situatie goed gemaakt kan worden. De regiogemeenten zullen als gevolg van de toekomstige doordecentralisatie een groeiend aandeel leveren in de preventie, opvang en uitstroom rondom dakloosheid en beschermd wonen. Hierbij gaat het om het doordecentraliseren

van verantwoordelijkheden en financiën van de centrumgemeente. Het regioplan geeft richting aan de opbouw en ontwikkeling van preventie, de lokale expertise, de toegang, uitstroom naar de regiogemeenten en de financiële afspraken onder de doordecentralisatie. Bij de inrichting van de doordecentralisatie binnen de regio Amsterdam-Amstelland is gekozen voor het leidend principe: lokaal wat kan, regionaal wat moet en subregionaal waar nodig. Dit betekent dat verschillende interventies anders vormgegeven kunnen worden. Een voorbeeld hiervan is dat verblijfsvoorzieningen voor MOBW regionaal worden georganiseerd, maar dat preventie passend bij de eigen gemeente lokaal ingericht kan worden. De opvang van economisch daklozen zal subregionaal georganiseerd worden.

Uitgangspunten

Aankomende jaren zijn er acht algemene uitgangspunten die het beleidsprogramma inkleuren.

1. **Wijkgericht en dichtbij:** elke inwoner kan in zijn of haar eigen buurt of wijk zo snel mogelijk ondersteund worden.
2. **Focus op tijdelijkheid en Housing first:** de meeste mensen die blijvend 24-uurszorg nodig hebben vallen sinds 2021 niet meer onder de Wmo, maar onder de Wlz. Hierdoor is het tijdelijk karakter bij de herstel-ondersteunende begeleiding in de MO/BW-keten leidend.
3. **Inzet op tijdelijke woonmogelijkheden:** naast de bouw van nieuwe woningen versterken we de beweging naar nieuwe woonmogelijkheden.
4. **Speciale aandacht voor economisch daklozen, dakloze jongvolwassenen en gezinnen met kinderen.** Er is een groeiende groep economisch daklozen die een andere ondersteuningsvraag heeft dan de oorspronkelijke MO/BW-doelgroep. Ook moeten jongvolwassenen die aan het begin van hun leven staan alle kansen krijgen om zich te ontwikkelen en participeren. Tot slot verdienen gezinnen met kinderen speciale aandacht omdat de kinderen vaker in onveilige situaties opgroeien en dit zeer onwenselijk is. Bij al deze groepen is het van groot belang om snel de juiste hulp te kunnen bieden om daarmee erger te voorkomen.
5. **Zelfregie als uitgangspunt:** het is van belang dat cliënten zelf regie hebben, kunnen nemen en krijgen over hun eigen traject.
6. **Inzet van ervaringsdeskundigheid:** het structureel inzetten van ervaringsdeskundigheid draagt bij aan

het bieden van de ondersteuning die het beste aansluit bij de behoefte van een cliënt.

7. **Integrale aanpak vanuit de directies Zorg, GGD, Wonen en Werk, Participatie en Inkomen:** hierdoor zijn interventies beter op elkaar afgestemd. Dakloosheid is niet alleen een zorgprobleem maar ontstaat meestal vanuit andere leefgebieden, zoals het verliezen van een inkomen of een huis.
8. **Samenwerking in de regio:** regiogemeenten leveren een groeiend aandeel in preventie, opvang en uitstroom rondom dakloosheid en beschermd wonen.

Dilemma's

Alhoewel alles op alles gezet wordt om de beoogde ambitie te behalen is het belangrijk om te realiseren dat dit beleidsprogramma de problematiek van dakloosheid niet kan oplossen. Dit heeft verschillende oorzaken:

- In de eerste plaats is er een tekort aan betaalbare woningen, vooral voor kwetsbare doelgroepen. Met de inzet op het vergroten van het aanbod van woonoplossingen wordt er resultaat geboekt, maar het is goed te realiseren dat ondanks die stappen het tekort aan betaalbare woningen de komende jaren niet wordt opgelost.
- In de tweede plaats is het budget voor opvang en hulpverlening onvoldoende om iedereen die zich meldt direct te kunnen helpen en daarmee dakloosheid in Amsterdam-Amstelland structureel op te lossen.
- Bij het niet structureel maken van de middelen vanuit het Landelijke Plan van Aanpak worden een aantal maatregelen in het beleidsprogramma na 2021 of 2022 afgebouwd.

Speerpunten

Bij de ambitie van dit beleidsprogramma horen vier speerpunten. Voor elk speerpunt zijn resultaten en acties benoemd.

Speerpunt 1: Vroegsignalering en vroeginterventie

We willen voorkomen dat mensen dakloos raken.

De toegespitste expertise op gebied van huisvesting, werk, inkomen en GGZ is laagdrempelig en toegankelijk. Daarbij worden signalen van dreigende dakloosheid eerder opgepakt. Buurtteams Amsterdam speelt hierbij een belangrijke rol aangezien dit de eerste plek is waar mensen zich kunnen melden met een ondersteuningsvraag. Daarnaast ondersteunen we de oprichting van een daklozenkantoor. Hier krijgen daklozen de mogelijkheid om te werken aan hun maatschappelijk herstel en kan men gebruik maken van onafhankelijke cliëntondersteuning vanuit de Straatalliantie. Economisch of dreigend daklozen hebben via het project 'Briefadressen' recht op een briefadres. Ze krijgen daarbij begeleiding met een op persoon gemaakt perspectiefplan. Tot slot biedt het team 'economisch daklozen' van De Regenboog Groep kortdurende en intensieve begeleiding aan economisch daklozen.

Speerpunt 2: Vergroten aanbod woonoplossingen

Het behoud én vermeerdering van betaalbare woningen is één van de sleutels bij het oplossen en voorkomen van dakloosheid. Aankomende jaren worden er in Amsterdam veel nieuwe woningen gebouwd en wordt de bestaande voorraad beschermd. We willen een groter aanbod van omslagwoningen om zo de directe instroom van de MO/BW-doelgroepen te bevorderen. Daarnaast komt er met de regio een nieuw woonruimteverdeelsysteem. Hierdoor krijgen mensen in kwetsbare positie meer kans op een sociale huurwoning. Dit is echter nog niet genoeg. Daarom wordt er geïnvesteerd in tijdelijke bouw en transformatie van panden. Bij tijdelijke bouw zetten we in op huurcontracten die op maat zijn gesneden waardoor een huurder voor een langere periode kan huren. Daarnaast worden tijdelijke woonmogelijkheden in Amsterdam en regio vergroot, zoals opvang in hotels en het project 'Onder de Pannen'.

Speerpunt 3: Goede ondersteuning op maat

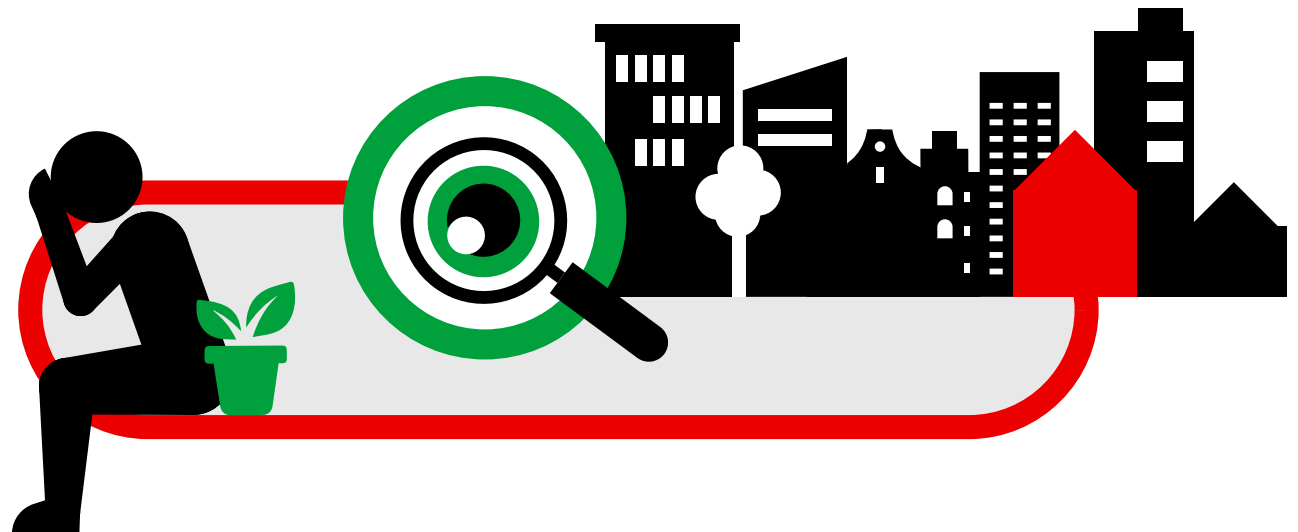
We zetten zo snel mogelijk in op een breed en op maat ingericht ondersteuningstraject waarbij het doel maatschappelijk en economisch herstel is. Uiteraard passend bij het perspectief van de inwoner. Momenteel staan mensen te lang op de wachtlijst voor een MOBW-traject. We proberen met verschillende maatregelen de instroom in de MOBW-keten te verkleinen en trajecten te verkorten. We zetten direct begeleiding in wanneer iemand in aanmerking komt voor een MOBW-traject en we vergroten de succesvolle resourcegroepen methodiek. Ook zetten we in op maatwerk van interventies op gebied van werk, wonen, inkomen en schulden. Op die manier is de ondersteuning passend bij de ondersteuningsvraag en staan er geen bureaucratische belemmeringen in de weg.

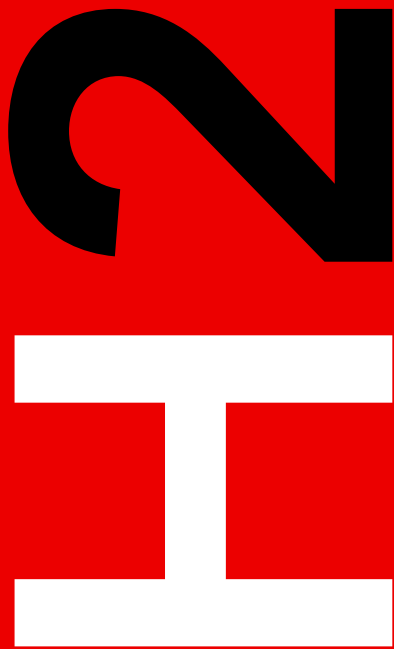
Speerpunt 4: Duurzaam maatschappelijk herstel

We willen voorkomen dat mensen die uit de schuldhulpverlening komen of klaar zijn om vanuit de opvang door te stromen naar een nieuwe werkplek of zelfstandige woning terugvallen. Het is belangrijk dat de inwoner tijdens het gehele traject toegang blijft houden tot het brede aanbod van interventies, zoals bij andere speerpunten omschreven. Het snel kunnen op- en afschalen van ondersteuning draagt bij aan een duurzaam herstel.

Monitoring

Dit beleidsprogramma heeft grote ambities die worden nagestreefd door verschillende wethouders. Om te zorgen dat we deze ambities kunnen waarmaken én tijdig kunnen bijsturen is monitoring van essentieel belang. Niet alleen om te zien of we de resultaten behalen, maar ook vanwege de groei van de daklozenpopulatie, de beschreven ontwikkelingen van het aanbod en de doelgroep en de gevolgen van de coronapandemie. Daarom wordt er een integrale monitor opgezet en uitgevoerd door de Amsterdamse gemeentelijke directies Zorg, WPI, Wonen, GGD, de stadsdelen, vertegenwoordiging van regio-gemeenten, zorgaanbieders, cliëntvertegenwoordiging en het bredere veld.

Focus 2021-2025

In dit hoofdstuk leest u onze ambities en bijbehorende speerpunten. De maatschappelijke trends en ontwikkelingen zijn opgenomen in bijlage 2.

2.1 Ambitie en Speerpunten

Ambitie: een beter perspectief bij (dreigende) dakloosheid

Huisvesting is een mensenrecht en herstel begint met een huis, zoals ook het advies van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (hierna RVS) stelt. Het is de ambitie van dit beleidsprogramma om met iedereen die in de regio Amsterdam-Amstelland dakloos wordt of dreigt te worden samen aan een nieuwe start en daarmee maatschappelijk en economisch herstel te werken. Bij deze ambitie horen vier speerpunten.

Speerpunt 1: Vroegsignalering en vroeginterventie

Dakloosheid voorkomen is beter dan dakloosheid oplossen. Kwetsbare inwoners die dakloos dreigen te worden hebben we daarom eerder in beeld. Woonproblemen of andere bestaansonzekerheden die kunnen leiden tot dakloosheid – zoals schulden of eenzaamheid – worden snel en vroegtijdig gesignaleerd. Samen met de kwetsbare inwoner wordt via vroeginterventie getracht om dakloosheid te voorkomen. Tevens wordt dakloosheid sneller omgebogen naar maatschappelijk herstel. Vroegsignalering en vroeginterventie worden dus ingezet op alle leefgebieden.

Speerpunt 2: Vergroten aanbod woonoplossingen

De meest voor de hand liggende en noodzakelijke oplossing voor dakloosheid is meer betaalbare woningen. Daarom gaan we in Amsterdam de komende jaren veel nieuwe woningen bouwen en moeten we de bestaande voorraad blijven beschermen. Ook zullen we met de regio een nieuw woonruimteverdeelsysteem invoeren, waarin mensen die in een kwetsbare positie zitten meer kans krijgen. Dit is echter niet genoeg om de woonvraag van met name lage inkomensgroepen op te lossen. Daarom investeren we in tijdelijke bouw en transformatie van bestaande panden.

Bij tijdelijke bouw zetten we in op tijdelijke huurcontracten die op maat zijn gesneden. Het is hierdoor mogelijk dat een huurder voor een langere periode kan huren dan de gebruikelijke drie jaar. Voor de corporaties verlaagt dit de drempel om deze woningen voor een langere periode aan dezelfde persoon te verhuren, zonder het risico dat de persoon de woning niet meer verlaat zodra het tijdelijke complex ophoudt te bestaan. Niettemin moet het doel blijven dat de huurder terecht komt in een permanente woning met een huurcontract voor onbepaalde tijd.

Kanttekening bij alle te nemen acties is dat ook met deze aanvullende maatregelen er niet voldoende woonruimte zal zijn voor alle daklozen in Amsterdam. Landelijke inzet voor extra woningen en beter spreiden van de opvang en huisvesting van statushouders is noodzakelijk. Daarom lobbyen we bij het Rijk ook voor een brede en integrale afweging van de diverse doelgroepen die opvang en huisvesting nodig hebben in een gemeente.

Speerpunt 3: Goede ondersteuning op maat

We zetten zo snel mogelijk in op een breed en op maat ingericht ondersteuningstraject waarbij maatschappelijk en economisch herstel het doel zijn. Hierbij gaat het om maatwerk van ondersteuning door hulpverleners, maar ook eigen inzet op de leefgebieden wonen, werk, inkomen, onderwijs en veiligheid is van belang. Het doel is dat mensen gegeven hun perspectief zo snel mogelijk, in een veilige omgeving, weer kunnen participeren.

Speerpunt 4: Duurzaam maatschappelijk herstel

We willen voorkomen dat mensen teruggaan die uit de schuldhulpverlening komen of klaar zijn om vanuit de opvang door te stromen naar een nieuwe werkplek of zelfstandige woning. Om dit te realiseren is het van belang dat er sprake is van duurzaam maatschappelijk herstel om zodoende nieuwe bestaansonzekerheden te voorkomen.

Dit plan omschrijft niet het volledige aanbod waar dak- of thuisloze inwoners van Amsterdam-Amstelland gebruik van kunnen maken. Dit beleidsprogramma legt de nadruk op nieuwe Amsterdamse maatregelen of daar waar een intensivering plaatsvindt. De beschrijving van de maatregelen in dit beleidsprogramma zijn dus niet alomvattend. We doen nog zoveel meer dan beschreven.

Speerpunt 1: Vroegsignalering en vroeginterventie

Speerpunt 2: Vergroten aanbod woonoplossingen

Speerpunt 3: Goede ondersteuning op maat

Speerpunt 4: Duurzaam maatschappelijk herstel

2.2 Uitgangspunten

Naast de ambitie en speerpunten die wij de komende jaren nastreven is er een aantal algemene uitgangspunten dat dit beleidsprogramma inkleurt.

Wijkgericht en dichtbij

Sinds 1 april 2021 kan elke Amsterdammer – ook dak- en thuislozen – terecht bij een buurtteam in een wijk naar keuze voor vragen en ondersteuning op het gebied van wonen, welzijn, inkomen, schulden en veiligheid. Het buurtteam doet aan brede vraagverheldering en ondersteunt waar mogelijk de Amsterdammer zelf. Brede vraagverheldering betekent dat er op alle leefgebieden wordt gekeken welke ondersteuning een Amsterdammer nodig heeft. Er wordt niet gefocussed op één bepaald leefgebied. Omdat de toegang tot ondersteuning via het buurtteam verloopt kan iemand in zijn of haar eigen buurt of wijk zo snel mogelijk ondersteund worden.

Focus op tijdelijkheid en Housing First

Sinds 1 januari 2021 vallen de meeste mensen die blijvend 24-uurs zorg nodig hebben niet meer onder de Wmo, maar onder de Wet langdurige zorg (Wlz). Daarmee wordt het tijdelijke karakter en dus de gerichtheid op maatschappelijk herstel leidend in de ontwikkeling van de ondersteuning in de stedelijke en regionale Maatschappelijke Opvang/Beschermd Wonen (hierna MO/BW-keten). Uit onderzoek blijkt herstel in de eigen woonomgeving tot 70% beter en sneller te verlopen.

Inzet op tijdelijke woonmogelijkheden

De druk op de Amsterdamse en regionale woningmarkt is groot. Er is een groot tekort aan betaalbare woningen. Als gevolg hiervan maken we naast de bouw van nieuwe woningen ook een beweging naar nieuwe woonmogelijkheden, door onder andere de inzet van hotels of sloopwoningen. Met het voorlopig achterblijvende aanbod in de sociale huursector zullen we lokaal moeten blijven monitoren waar de kansen op transformatie (vastgoed, hotels, etc.) of (tijdelijke) nieuwbouw zich aandienen. Alternatieve en/of zelfgekozen woonoplossingen kunnen we daarnaast ook bevorderen en ondersteunen. Huisvestingsvragen van mensen die kunnen doorstroom uit opvang en verblijfsvoorzieningen zijn dan ook niet langer alleen afhankelijk van vrijkomende sociale huur. Ook voor hen geldt dat, indien passend bij hun perspectief, een eigen huis ook in een studio, een verbouwd hostel of een tijdelijke woning kan worden gevonden.

Speciale aandacht voor economisch daklozen, dakloze jongvolwassenen en gezinnen met kinderen

Er is een aantal groepen dat specifieke aandacht nodig heeft:

- Economisch daklozen: deze groep is de laatste jaren erg gegroeid en heeft een andere behoefte aan ondersteuning dan de doelgroep die van oorsprong in aanmerking komt voor MO/BW. Onder economisch daklozen vallen ook daklozen uit andere EU-landen.
- Dakloze jongvolwassenen: jongvolwassenen vragen om extra aandacht omdat hun situatie zich onderscheidt van die van volwassenen. Ze staan aan het begin van hun leven en moeten alle kansen krijgen

om zich te ontwikkelen en te participeren.

Aandacht is er ook voor biculturele dakloze jongvolwassenen met een lhbtq+ achtergrond en kwetsbare jongvolwassen vrouwen.

- Gezinnen met kinderen: omdat kinderen in deze gezinnen vaker in onveilige situaties opgroeien, hebben extra aandacht en het snel kunnen inzetten van de juiste hulp prioriteit, zodat deze kwetsbare kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Een ontwikkeling die positief kan uitwerken voor de hierboven genoemde groepen is het nieuwe puntenstelsel van woonruimteverdeling, dat medio 2022 zal ingaan. In actie 3 onder speerpunt 2 lichten we dit stelsel verder toe.

Zelfregie als uitgangspunt

Het is van belang dat cliënten zelf regie hebben, kunnen nemen en krijgen over hun eigen traject. Het ervaren van zelfregie draagt bij aan herstel en vormt dan ook een belangrijk onderdeel van de dienstverlening die geboden wordt binnen MO/BW. Uiteindelijk is het de cliënt die de ondersteuning ontvangt en in samenspraak met de begeleider zijn traject bepaalt. De dienstverlening binnen MO/BW is gericht op blijvende stimulering van zelfredzaamheid, passend bij de cliënt.

Hiertoe zijn de volgende leidende principes opgesteld:

1. Focus op een duurzame relatie met een cliënt, in plaats van op gestandaardiseerde processen;
2. Focus op doen en ontwikkelen, in plaats van op praten en denken;
3. Meer focus op een ondersteunend sociaal netwerk, in plaats van op praktische woonvaardigheden.

Vanuit een gelijkwaardig perspectief kijken we samen met mensen naar de passende stappen voor herstel. Daarom is het van belang dat bij (dreigende) dakloosheid zo snel mogelijk een goede probleemanalyse wordt gemaakt, zodat een ondersteuningstraject op maat sneller kan beginnen.

Inzet van ervaringsdeskundigheid

Het uitbreiden en structureel inzetten van ervaringsdeskundigen draagt bij aan de ontwikkeling van het ondersteuningsaanbod. Op die manier vind je de beste aansluiting op de behoefte van een cliënt. Daarbij sturen we enerzijds op de inzet van professionele of vrijwillige ervaringsdeskundigen die direct bijdraagt aan het herstel van anderen. Anderzijds betrekken we doorlopend ervaringsdeskundigen bij het (door)ontwikkelen en monitoren van het aanbod.

Integrale aanpak vanuit de directies Zorg, GGD, Wonen en Werk, Participatie en Inkomen (WPI)

We constateren dat dakloosheid toeneemt in de maatschappij. Hierbij blijkt steeds vaker dat dakloosheid niet alleen een zorgprobleem is, maar ook ontstaat vanuit andere leefgebieden. Denk aan het verliezen van een inkomen of een woning. Daarom is het belangrijk dat we het vraagstuk van dakloosheid niet alleen vanuit zorg aanvliegen, maar dat er een gezamenlijke verantwoordelijkheid bestaat vanuit de verschillende directies Zorg, GGD, Wonen en WPI. Oftewel: een gezamenlijke verantwoordelijkheid bij de voorkoming van dakloosheid. Hier is integrale sturing en verantwoording voor nodig. Daarnaast werken regiogemeenten aan de

transformatie van het sociaal domein om tot een integrale aanpak te komen die ook op dakloosheid van toepassing is.

Samenwerking in de regio

De gemeente Amsterdam ontvangt als centrumgemeente de middelen voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen voor de regio Amsterdam-Amstelland. De regio-gemeenten mandateren Amsterdam om uitvoering te geven aan deze beleidsterreinen. Deze mandatering en de bijhorende dienstverleningsovereenkomst lopen tot eind 2021. Per 1 januari 2022 start de inhoudelijke doordecentralisatie van Beschermd Wonen plaats. Per 1 januari 2023 volgt de financiële doordecentralisatie. Naar verwachting zullen eind 2021 de definitieve financiële effecten van het nieuwe verdeelmodel bekend worden. Dit vraagt om hernieuwde (financiële) samenwerkingsovereenkomsten. Deze zullen hun beslag krijgen in het eerder genoemde regioplan waar naast de financiën ook afspraken over preventie, toegang en uitstroom uit MOBW worden vastgelegd. Het uitgangspunt in de regionale samenwerking is: lokaal wat kan, regionaal wat moet en subregionaal waar nodig. Deze richting doet het meeste recht aan de lokale verantwoordelijkheid, efficiëntere verdeling van de taken en de beste begeleiding voor de kwetsbare inwoners. Het beleidsprogramma zal samen met het regioplan in het najaar van 2021 aan de gemeenteraden van de Amstelland gemeenten worden voorgelegd.

2.3 Dilemma's

In de voorgaande hoofdstukken lichtten we de ambitie, het viertal speerpunten en de uitgangspunten van het beleidsprogramma toe. Dit laat de focus voor de komende jaren zien.

Alhoewel we alles op alles zetten om de beoogde ambitie te behalen is het tegelijkertijd goed om te realiseren dat dit beleidsprogramma de problematiek van dakloosheid niet structureel kan oplossen. Dit heeft verschillende oorzaken:

- In de eerste plaats is er een tekort aan betaalbare woningen, met name voor kwetsbare doelgroepen. Door in te zetten op het vergroten van het woningaanbod wordt er zeker resultaat geboekt, maar ondanks dat blijft er een groot tekort aan betaalbare woningen. Het probleem wordt hiermee de komende jaren dus nog niet opgelost.
- In de tweede plaats is het budget voor opvang en hulpverlening onvoldoende om iedereen die zich meldt direct te kunnen helpen en daarmee dakloosheid structureel op te lossen. In het kader van het Landelijk Plan van Aanpak Dakloosheid is richting het Rijk aangegeven dat de extra incidentele middelen veel mogelijkheden bieden, maar dat een structurele oplossing vraagt om structureel extra middelen. Dit betekent dat er binnen het budget keuzes gemaakt moeten worden. Denk bijvoorbeeld aan een strengere selectie bij de toegang tot de MOBW-keten.
- Een aantal maatregelen in het beleidsprogramma worden gefinancierd vanuit de incidentele middelen van het Landelijke Plan van Aanpak. Het gaat om een bedrag van €11.252.000 euro. Als de middelen

niet structureel gemaakt worden betekent dit dat een aantal maatregelen na 2021 of 2022 afgebouwd worden. Dit heeft dus gevolgen voor de ambitie van dit beleidsprogramma.

2.4 Doelgroep

Het beleidsprogramma 'Een nieuwe start' richt zich op een diverse groep kwetsbare burgers. Hierbij gaat het om verschillende groepen daklozen, maar ook burgers die ondersteuning vanuit beschermd wonen nodig hebben. Al deze groepen zijn enorm divers. Denk hierbij aan verschillende leeftijden, maar ook verschil in culturele- en seksuele identiteit. We benoemen de verschillende doelgroepen hieronder:

Doelgroepen onderdeel van dit beleidsplan:

Kwetsbare daklozen: hiermee doelen we op de groep die in aanmerking komt voor ondersteuning thuis, of met verblijf binnen de MO/BW-keten. Mensen met een achtergrond van dak- of thuisloosheid komen hiervoor in aanmerking vanwege een stapeling van psychosociale en/of psychiatrische en/of lichtverstandelijke beperking (LVB) en andere complexe ondersteuningsvragen. Ook na een afgerond verblijf in voorliggende domeinen zoals Jeugdzorg, de Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ), LVB-zorg en forensische zorg kunnen mensen in deze groep instromen.

Economisch daklozen: hier gaat het om mensen met een huisvestingsprobleem waarbij ook problemen op diverse andere leefgebieden spelen. Het lukt hen niet

zelfstandig of met naasten de problematiek op te lossen. Deze doelgroep krijgt verschillende benamingen (zoals nieuwe daklozen, recent daklozen, zelfredzame daklozen). In dit beleidsprogramma hanteren we de term economisch daklozen. Deze groep neemt de laatste jaren al toe, maar het is voorstelbaar dat deze groep de komende jaren nóg verder toeneemt als gevolg van COVID-19.

Jongvolwassen daklozen: dit zijn mensen in de leeftijdscategorie 18-23 jaar die onder de doelgroep van de Maatschappelijke Opvang Jongvolwassenen (MOJ) vallen. Deze groep bestaat uit alleenstaande jongvolwassenen, maar ook jongvolwassenen met een of meer kinderen. Onder de 18 jaar vallen deze jongvolwassenen niet onder de Wet maatschappelijke opvang (Wmo), maar onder de Jeugdwet. Iedereen boven de 23 jaar valt onder de volwassenketens van MO/BW. Met deze leeftijdsgrenzen wordt overigens flexibel omgegaan. Er wordt per persoon gekeken met welk ondersteuningsaanbod de jongere het beste geholpen is.

Dakloze gezinnen: een of twee ouders met een of meer kinderen die dakloos zijn, en die geen verblijfsalternatief hebben (in hun netwerk, of anderszins).

Daklozen uit andere EU-landen: in de EU is er vrij verkeer van personen tussen de landen die onderdeel vormen van de EU. De afgelopen jaren is vooral de instroom van personen uit Midden- en Oost-Europese landen (MOE-landen) naar Nederland groot. Een aanzienlijk deel van deze immigranten is tijdelijk in Nederland om te werken. Helaas zijn er ook velen die dit (tijdelijk) niet redden, dakloos worden, op straat slapen of een beroep

moeten doen op de voorzieningen. Binnen deze groep is ook een deel dat problemen heeft of ontwikkelt op het gebied van middelenmisbruik of psychiatrie. De toegang tot de opvang voor deze groep is beperkt en onder andere afhankelijk van de duur van het (werkzame) verblijf in Nederland. In het algemeen komen zij hierdoor niet in aanmerking voor een traject in de maatschappelijke opvang. Wel zijn er in de verschillende steden organisaties die helpen bij repatriëring en overdracht naar hulpverlening in het eigen land.

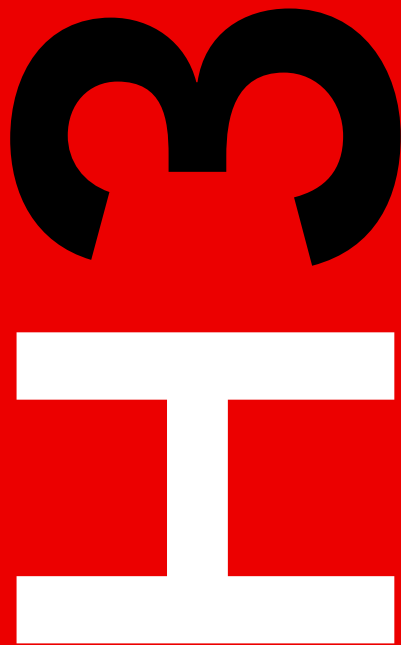
Kwetsbare mensen met psychiatrische problematiek:

dit zijn mensen vanaf 18 jaar en ouder die te maken hebben met psychiatrische problematiek, of waarbij sprake is van een licht verstandelijke beperking. Hierdoor kunnen ze mogelijk (nog) niet zelfstandig wonen en deelnemen aan de samenleving.

Doelgroepen die geen onderdeel van dit beleidsplan zijn:

Het programma richt zich niet op de groep ongedocumenteerden. Ter verduidelijking is hieronder de omschrijving van deze groep opgenomen.

Ongedocumenteerden: de meest recente schatting van het aantal ongedocumenteerde vreemdelingen in Nederland is 35.530. In 2013 verbleef ruim een derde van hen in één van de vier grootste steden. De grootste groep vindt onderdak bij familie of vrienden, maar een deel van hen kan niet op het sociale netwerk bouwen en kan geen aanspraak maken op reguliere sociale voorzieningen. Hierdoor belanden ze op straat. Voor deze groep zijn 24-uursvoorzieningen ingericht.

Speerpunt 1: Vroegsignalering en vroeginterventie

Resultaten die we willen behalen:

1. Vanaf 1 april 2021 kan elke Amsterdammer, ook een dak- of thuisloze, terecht bij een buurtteam voor vragen en ondersteuning op het gebied van wonen, welzijn, inkomen, schulden en veiligheid.
2. In 2025 zijn cliënten die zich met (dreigende) dakloosheid melden bij een buurtteam of onafhankelijke cliëntondersteuning tevreden over:
  - toegankelijkheid van informatievoorziening over het ondersteuningsaanbod;
  - vraagverheldering (snelheid, passend);
  - mate van zelfregie;
  - bejegening.
3. Mensen met schulden die dakloos dreigen te raken, worden zodanig geholpen op het gebied van werk, inkomen en schulden dat zij hun woning kunnen behouden.
4. Buurtteams, Veldwerk Amsterdam, Jongerenwerk en Meidenwerk en onderwijs werken nauw samen om jongvolwassenen met (dreigende) dak- en thuisloosheid te bereiken.

Voorkomen dak- en/of thuisloosheid

Omdat voorkomen beter is dan genezen willen we dak- en/of thuisloosheid voorkomen. Daar is vroegtijdige signalering van dreigende dakloosheid voor nodig. Enerzijds betekent dit dat op dakloosheid toegespitste expertise op het gebied van huisvesting, werk, inkomen en GGZ laagdrempelig moet zijn. Anderzijds betekent dit ook dat signalen van dakloosheid actief moeten worden opgehaald. Het buurtteam heeft hierin een belangrijke rol, aangezien dit de eerste plek is waar mensen zich kunnen melden met een ondersteuningsvraag. De samenwerking tussen Buurtteam Amsterdam en andere partijen zoals stichting Woon!, Amsterdam Extra en onafhankelijke cliëntondersteuning voor dak- en thuislozen is hierbij van groot belang. Naast vroegtijdig signaleren, moeten we de problemen die tot dreigend woningverlies leiden ook oplossen. Op die manier zorg je ervoor dat iemand in zijn of haar eigen woning kan blijven. Hierbij is het belangrijk dat er zo snel mogelijk een goed (eerste) gesprek wordt gevoerd met dreigend dak-en thuislozen. Aan de hand daarvan kan er beoordeeld worden welk ondersteuningstraject het best past. Hierbij moet aandacht zijn voor cultuur- en gendersensitiviteit.

Actie 1.1:
**Expertise en ondersteuningsaanbod:
nabij en toegankelijk**

Een sterke sociale basis in buurten en wijken is cruciaal voor vroegsignalering en vroeginterventie van dreigende dakloosheid. En dit is precies de beweging die Amsterdam op dit moment maakt door de sociale basis te versterken de buurtteams te introduceren.

Op dit moment kunnen dak- en thuislozen terecht bij de screeningsbalie op de Jan van Galenstraat. Sinds 1 april 2021 kan elke Amsterdammer, ook (dreigend) dak- en thuislozen, terecht bij een buurtteam voor vragen en ondersteuning op het gebied van wonen, welzijn, inkomen, schulden en veiligheid. Het buurtteam doet aan brede vraagverheldering en ondersteunt waar mogelijk de Amsterdammer zelf. Als een buurtteam niet goed weet om te gaan met de hulpvragen van een cliënt, dan kunnen zij expertise inschakelen vanuit Amsterdam Extra (het netwerk van MOBW aanbieders), de Centrale Toegang of onafhankelijke cliëntondersteuning. De buurtteams worden geleidelijk uitgerold, waardoor de Centrale Toegang ieder geval nog in 2021 in de huidige vorm blijft bestaan. Uiteindelijk wordt de Centrale Toegang een tweedelijns toegang.

Voor de regio betekent dit dat ook (dreigend) dakloze inwoners zich moeten kunnen melden bij de eigen gemeente, en waar mogelijk geholpen worden.

Bij de introductie van deze nieuwe werkwijze houden we rekening met het feit dat buurtteams een groeimodel hebben: in volume en in expertise. Zo blijft de Centrale Toegang voor MO/BW in 2021 direct toegankelijk voor

cliënten. We verwachten dat steeds meer Amsterdammers de weg naar een buurtteam vinden, waar zij eerder, beter en laagdrempeliger ondersteund worden. Bij de ontwikkeling van deze klantroute is de aandacht voor het eerste gouden gesprek van belang. Door ervaringsdeskundigen en onafhankelijke cliëntondersteuners in te zetten worden cliënten gehoord, gezien en erkend. De lijnen tussen de buurtteams, ervaringsdeskundigen en onafhankelijke cliëntondersteuners zijn kort.

Binnen dit buurtteam starten alle klantroutes, ongeacht de mate van zelfredzaamheid. Ook voor EU-burgers of andere niet rechthebbenden. Met (dreigend) dak- en thuislozen beoordelen we samen welke mix van ondersteuning en instrumenten passend is voor de snelste weg naar maatschappelijk herstel.

Naast buurtteams zullen er ook onafhankelijke cliëntondersteuners beschikbaar zijn voor laagdrempelige ondersteuning en snelle vraagverheldering. Dit doen zij door nauwe relaties te onderhouden met de buurtteams,

onderling expertise uit te wisselen en elkaar te betrekken bij het vinden van passende ondersteuning. Aanvullend blijven onafhankelijke cliëntondersteuners ook outreachend werken en bieden zij onafhankelijke ondersteuning wanneer cliënten vastlopen in het systeem. De cliënt voert zelf de regie en er is speciale aandacht voor zijn of haar unieke behoefte en kracht. De capaciteitsbehoefte van cliëntondersteuning zal vanaf 2022 gemonitord worden en is afhankelijk van de ontwikkelende rol van Buurtteams Amsterdam.

Om de vroegsignalering verder te verbeteren onderzoeken we hoe de eerste signalen bij vindplaatsen (huisartsen, leerplichtambtenaren, aanvraag briefadressen, jongerenpunten, schuldhulp meldpunt ZWO en corporaties) kunnen leiden tot vroeginterventies. De vindplaatsen worden ook geïnformeerd over de nu nog stedelijke startpunten van de klantroutes. Daarnaast onderzoekt de Chief Technology Officer in 2022 hoe Artificial Intelligence kan worden toegepast om dreigende dak- en thuisloosheid eerder te kunnen signaleren.

“Ik neem alleen wat van anderen aan als ze zelf iets hebben meegemaakt, als ze mijn wereld begrijpen. Zoals de persoon die op onze school kwam om over drugs te vertellen. Diegene had zelf gebruikt en was in de problemen geraakt, naar zo iemand luister ik, daar heb ik wat aan.”

Over het belang van ervaringsdeskundigheid - Lina

Tot slot ondersteunen we in 2021/2022 de oprichting van een Daklozenkantoor. Hier krijgen daklozen de mogelijkheid zelf aan hun herstel te werken door gebruik te maken van faciliteiten, zoals computers en printers. Daarnaast ontvangen ze laagdrempelige ondersteuning van cliëntondersteuners en ervaringsdeskundigen. Door deze laagdrempelige ondersteuning kunnen cliënten (zelf) werken aan oplossingen en kan voorkomen worden dat ze verder afglijden in dak- en thuisloosheidsproblematiek. Het Daklozenkantoor is er niet alleen bij het begin van dakloosheid, maar is er ook voor cliënten die al gebruik maken van de opvang of zelfstandig wonen met ondersteuning. Het Daklozenkantoor en de diensten die daar door de Straatalliantie geboden worden zijn altijd toegankelijk voor wie dat wil. Allereerst starten we dit Daklozenkantoor voor een periode van twee jaar, zodat we na deze periode kunnen kijken hoe het gehele sociale stelsel (en dus ook de buurtteams) werkt en eventueel kunnen bijsturen waar nodig.

Actie 1.2: Vroeginterventie: maatwerk als regel om dakloosheid te voorkomen

Om dakloosheid te voorkomen is maatwerk het uitgangspunt. De problematiek van de groep dreigend daklozen is immers zeer divers. Amsterdammers met geldproblemen willen we vroeg in beeld krijgen. Op die manier willen we voorkomen dat betalingsachterstanden escaleren, problematische schulden ontstaan en er huisuitzetting en afsluitingen dreigen. Het college heeft daarom op 30 juni 2020 besloten om de aanpak 'Vroegsignalering' per direct te intensiveren. Deze is er op gericht om betalingsproblemen rond de meest essentiële vaste lasten – waaronder huur – in beeld te krijgen. Door op tijd betalingsregelingen te treffen kan huisuitzetting en daardoor dakloosheid worden voorkomen. De maatschappelijk dienstverlening gaat nu eerder op meldingen van vaste lastenpartners af en blijft langer proberen om in contact te komen met Amsterdammers. Schuldeisers passen maatwerk en coulance toe. Deze actie wordt gefinancierd vanuit het herstelplan 'Samen uit de crisis'.

Ons streven is dat niemand dakloos wordt door toedoen van de kostendelersnorm. De kostendelersnorm heeft tot negatief gevolg dat jongeren – soms zelf, soms door hun ouders – uit huis gaan en uitgeschreven worden op het adres, omdat anders de bijstand van de ouders verlaagd wordt. Hierdoor komen ze op straat terecht, met grote nadelige gevolgen voor de jongeren. Daarom wordt (waar mogelijk) maatwerk toegepast door in sommige individuele gevallen tijdelijk de kostendelersnorm niet toe te passen.

Onder andere hierom voert Amsterdam samen met andere steden een landelijke lobby om de leeftijdsgrens van de kostendelersnorm te verhogen naar 28 jaar. De Tweede Kamer heeft hier in februari 2021 een motie over aangenomen. Hierin wordt de regering verzocht een voorstel te doen om daklozen, mantelzorgers en kwetsbare jongeren tot en met 27 jaar uit te zonderen van de kostendelersnorm. Wij vinden dat de kostendelersnorm of de jongerennorm nooit een reden mag zijn voor iemand onder de 28 jaar om niet te kunnen samenwonen. Daarom passen we waar dat kan maatwerk toe en monitoren we of en wanneer de uitzonderingspositie wordt toegepast.

In het kader van het actieprogramma 'Dak- en thuisloze jongeren 2019-2021' hebben staatssecretarissen Blokhuis en Van Ark aan Divosa gevraagd om gemeenten te ondersteunen bij het terugdringen van de dakloosheid onder jongvolwassenen, door de mogelijkheden voor de toepassing van maatwerk binnen de Participatiewet te beschrijven. Het gaat hierbij specifiek om het bieden van maatwerk dat binnen de wet is toegestaan, met betrekking tot:

- de kostendelersnorm;
- de lagere norm voor jongeren van 18, 19 of 20 jaar;
- de zoekperiode van 4 weken voor jongeren tot 27 jaar.

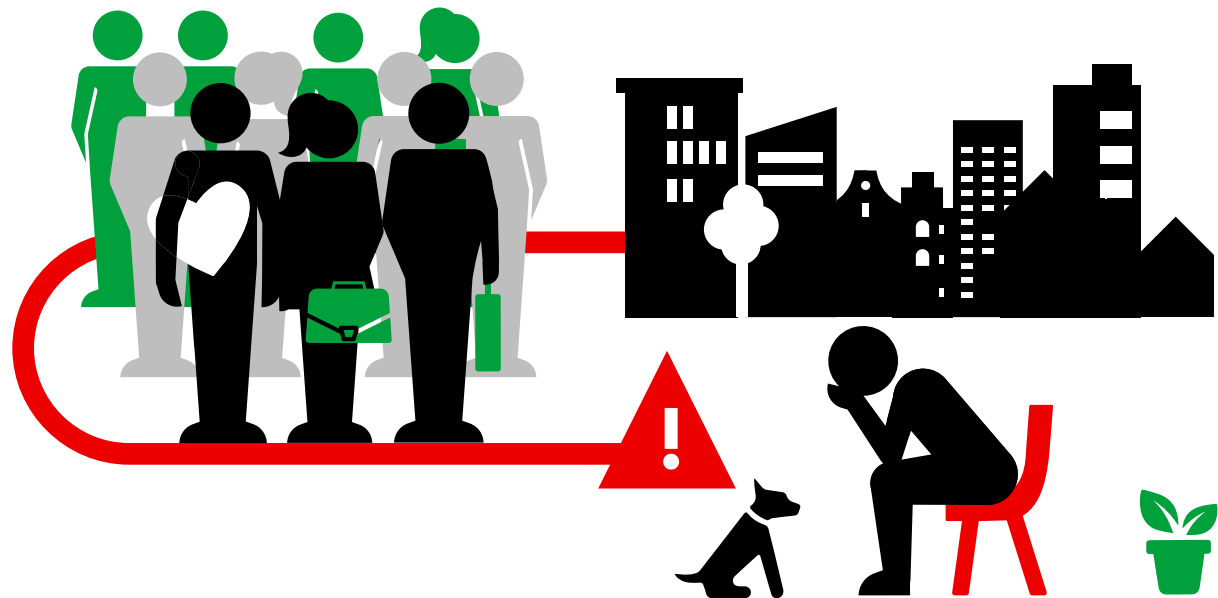
De zeven Jongerenpunten in Amsterdam zijn geïnformeerd en passen dit maatwerk zoveel mogelijk toe.

Actie 1.3: Project briefadressen

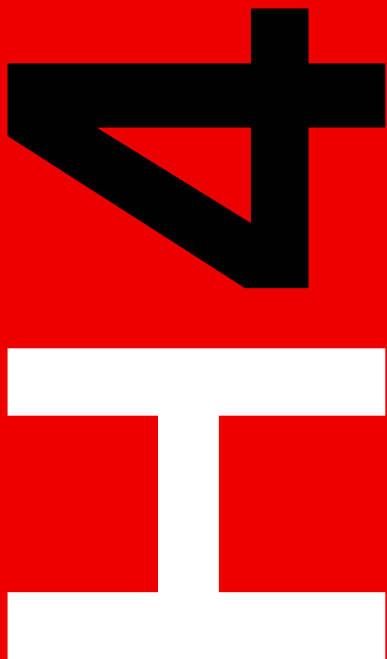
Iedere economisch dakloze of dreigend dakloze heeft (indien nodig) recht op een briefadres en krijgt begeleiding voor een op persoon gemaakt perspectiefplan. Ook als je geen uitkering hebt kun je begeleiding krijgen met een perspectiefplan. Het plan is erop gericht dakloosheid te voorkomen door de persoon te helpen bij zijn of haar specifieke problemen. Dat kan schuldenproblematiek zijn, maar moeite bij het zoeken naar een betaalbare woning. Het is ook belangrijk dat formele en informele netwerken tijdig worden betrokken. Dit doen we onder andere via resourcegroepen. De begeleiding kan op verschillende manieren gebeuren. Een onderdeel van dit aanbod is bijvoorbeeld project VIND en pilot 'bankslapersregeling' die in 2021 start.

Actie 1.4: Innovatieve begeleiding door Team economisch daklozen van de Regenbooggroep

Team economisch daklozen van de Regenboog Groep biedt kortdurend en intensieve begeleiding aan economisch daklozen. Daarnaast ontwikkelen ze nieuwe woonoplossingen, zowel buiten de regio als in de stad. Tevens zorgen zij voor kennisoverdracht aan de buurtteams en MaDi's over de mogelijkheden voor economisch daklozen. Met deze kennis en dit aanbod kunnen we in een vroegtijdig stadium ingrijpen én erger voorkomen.

Speerpunt 2: Vergroten aanbod woonoplossingen

Resultaten die we willen behalen:

- We hebben één integrale aanpak ontwikkeld om het huisvestingsvraagstuk voor alle kwetsbare groepen in Amsterdam aan te pakken vanuit een totaalopgave: sociaal en fysiek. Hiermee hebben we de beschikbare capaciteit aan woningen/ woonoplossingen met reguliere en onorthodoxe methodes vergroot.
- De gemiddelde wachttijd voor de zogenaamde spoedzoeker is omlaag gebracht.

4.1 Vergroten aanbod structurele woonoplossingen

“Herstel begint met een huis”, stelt RVS in haar gelijknamige advies over stijgende dakloosheid in Nederland. Dat is net zo waar als dat het een complexe opgave is. Met name in een volle regio met een overspannen woningmarkt.

In 2017 was de gemiddelde woon- en inschrijfduur van doorstromers en starters respectievelijk 10,8 en 20,3 jaar. Gemiddeld moest je vijftien jaar wachten op een sociale huurwoning. In 2019 – het jaar waarvan de meest recente cijfers beschikbaar zijn – was dit gedaald tot 13,2 jaar. In dat jaar was de gemiddelde woon- en inschrijfduur van doorstromers en starters respectievelijk 10,6 en 17,7 jaar.

Hieronder schetsen we een aantal maatregelen waarmee we de schaarste willen verkleinen. We willen voor de kwetsbare groepen een nieuw aanbod van woonoplossingen creëren. De oplossingen willen we langs verschillende lijnen realiseren:

- Vergroten van woonoplossingen voor kwetsbare groepen onderzoeken (onderdeel van een integrale aanpak).
- Nieuwe locaties onderzoeken voor (tijdelijke) woningbouw.

- Onderzoeken of gemeentelijk vastgoed ingezet kan worden voor tijdelijke huisvesting.
- Nieuwe locaties ontwikkelen (bijvoorbeeld hotels).
- Projecten uitvoeren, gefinancierd door extra middelen vanuit het Landelijke Plan van Aanpak Dakloosheid.

Actie 2.1: **Nieuwbouwpoging sociale huurwoningen**

Meer betaalbare woningen is de meest noodzakelijke en toekomstbestendige oplossing voor dakloosheid. In 2020 zijn 5.932 woningen in aanbouw genomen, waarvan 2.812 sociale huurwoningen. Van deze sociale huurwoningen worden er 2.270 door woningcorporaties gebouwd en de rest door overige partijen. De gemeente en corporaties streven ernaar om gemiddeld 2.500 sociale huurwoningen per jaar in aanbouw te nemen.

Actie 2.2: **Omslagwoningen**

We willen dat er voor alle kwetsbare groepen een passend woningaanbod is. Dit betekent dat er ook voor cliënten vanuit MO/BW meer aanbod nodig is. Er is momenteel een achterstand van 600 woningen die geleverd hadden moeten worden aan mensen die moeten doorstromen. Daarnaast zijn er jaarlijks 800 woningen noodzakelijk voor reguliere doorstroming. We willen een ruimer aanbod van omslagwoningen voor directe instroom van de MO/BW-doelgroepen. Bepalend voor het aanbod in 2021 zijn de uitkomsten van de bestuurlijke overleggen met corporaties en huurderskoepels over het vergroten van het aantal van 1800 sociale huurwoningen van het Programma Huisvesting Kwetsbare Groepen (PHKG).

Actie 2.3: **Regionale herziening woonruimte verdeelsysteem**

Door de verdeelsystematiek te herzien moeten sociale huurwoningen in de regio's Amstelland-Meerlanden, Amsterdam en Zaanstreek-Waterland vanaf medio 2022 meer terechtkomen bij de groepen die ze het hardst nodig hebben. Het nieuwe systeem werkt met punten. Iedereen die ingeschreven staat op WoningNet of Woonmatch bouwt punten op met inschrijftijd, zoekduur en speciale omstandigheden; de zogenaamde situatiepunten. Deze worden toegekend aan bepaalde groepen die in een problematische situatie verkeren. Denk aan relatiebreuk met kinderen, inwonend met kinderen en bepaalde categorieën van problematisch thuiswonende jongeren. Dit zijn groepen met een verhoogde kans om dakloos te worden en aan te kloppen bij de Centrale Toegang MO, Noodopvang Gezinnen of bij het loket voor woonurgentie. Door situatiepunten toe te kennen worden de kansen van deze groepen op een sociale huurwoning vergroot.

De gemeenteraden van vijftien gemeenten die betrokken zijn bij de nieuwe woonruimteverdeling zijn in het voorjaar van 2021 akkoord gegaan en moeten dit beleid verwerken in hun huisvestingsverordening. Dat gebeurt in de tweede helft van 2021. Dit jaar starten ook de voorbereidingen voor het invoeren van het nieuwe systeem. Het nieuwe woonruimtesysteem voor sociale huurwoningen begint medio 2022. De effecten van de herziening woonruimteverdeling worden pas later zichtbaar voor woningzoekenden.

4.2 Verbeteren tijdelijke opvang- en woonmogelijkheden

Daarnaast is het cruciaal dat het Rijk reële en betaalbare doelen stelt voor het huisvesten van kwetsbare groepen. Statushouders, daklozen en mensen in onhoudbare woonsituaties zijn hier anders de dupe van. Deze keuzes moeten niet afgewenteld worden op gemeenten. De gemeente en corporaties kunnen namelijk in de huidige woningmarkt en vanwege de financiële en juridische kaderstelling van het Rijk niet alle kwetsbare groepen huisvesten. Hierdoor ontstaat een ongewenst verdringings-effect. Wij willen een integrale reële taakstelling met bijbehorende financiering. Dit is één van de belangrijke lobbypunten die de komende jaren op de agenda staat.

Actie 2.4: **Tijdelijke woonlocaties door transformatie en nieuwbouw**

We zijn ambitieus in het ontwikkelen van alle reguliere en onorthodoxe mogelijkheden om het aanbod van woonruimte te vergroten, zodat er een buffer ontstaat om de komende jaren op te kunnen vangen. Denk aan nieuwe tijdelijke woonlocaties voor kwetsbare groepen, statushouders en economisch daklozen, uitstroom bij de maatschappelijke opvang, al of niet in combinatie met huisvesting voor jongeren en studenten. Er zijn geen makkelijk te ontwikkelen locaties. Momenteel zijn er drie lijnen uitgezet om huisvesting los te trekken in de vorm van tijdelijke woningen of tijdelijke opvang:

1. **Locaties die in onderzoek of ontwikkeling zijn.**
Het betreft nieuwe te ontwikkelen locaties die tijdelijk gebruikt kunnen worden als woning. Daarnaast worden locaties die al in portefeuille bij de gemeente of zorgaanbieders zijn gefinancierd met incidentele BZK-middelen.
2. **Huisvesting in hotels.** Op dit moment is er al sprake van opvang in hotels en dit neemt nog toe. Door middel van gerichte acties wordt er geprobeerd dit uit te breiden. Daarnaast wordt onderzocht of er ook mogelijkheden zijn voor wonen. Onderdeel hiervan is een marktuitvraag bij hotels voor het hele spectrum van onderdak: van opvang tot wonen. Zie ook de actie onder benutten van tijdelijke woonmogelijkheden.
3. **Gemeentelijke panden inzetten.** Op dit moment vindt ook een inventarisatie plaats binnen het gemeentelijke vastgoed om gemeentelijke panden in te zetten voor tijdelijke huisvesting. Bijvoorbeeld door middel van tijdelijke woonunits.

Actie 2.5: Benutten tijdelijke woon-/ opvangmogelijkheden

We zetten op verschillende manieren in op het vergroten van de tijdelijke woonmogelijkheden in Amsterdam en de regio.

■ **Tijdelijk huisvesten van economisch daklozen in hotels gedurende coronacrisis**

De leegstand van hotelkamers biedt in ieder geval voor de duur van de effecten van de coronacrisis de mogelijkheid deze in te zetten voor de groeiende groep economisch daklozen. Veel mensen weten zelf al hun weg te vinden naar dit aanbod. Anderen worden na bemiddeling door WPI, een MaDi en De Regenboog Groep ondersteund bij deze matching. Inmiddels hebben circa 200 mensen op deze manier onderdak gevonden. We gaan in gesprek met geïnteresseerde hoteliers over uitbreiding, ook voor andere kwetsbare

groepen binnen het PHKG. De beschikbaarheid van deze oplossing is echter beperkt tot de tijd van de crisis. Opvolging voor deze groep vraagt aandacht op het moment dat de hotelbranche weer aantrekt.

■ **Project 'Tijdelijk Onder Dak'**

Woningcorporaties, de Regenboog Groep en de gemeente werken sinds 2020, vanuit de tijdelijke middelen van het Landelijke Plan van Aanpak, samen aan het project 'Tijdelijk Onder Dak'. Het doel van dit project is om economisch daklozen aan een tijdelijke woning te helpen en ze zo een 'adempauze' te geven. De woningcorporaties verwachten jaarlijks circa 200 woningen beschikbaar te stellen, waarbij het gaat om woningen die op de nominatie staan voor renovatie of sloop. Op elke woning kunnen steeds twee mensen maximaal een jaar wonen. Gedurende deze periode moeten zij zelf blijven zoeken naar een meer structurele woonplek (ook buiten Amsterdam) en eventueel naar betaald werk. Daarbij krijgen ze begeleiding.

Nathalja is, na scheiding, al een tijd dakloos. Ze heeft in een periode van 16 maanden bij kennissen, in onderverhuur, in hotels en ook even in de winteropvang overnacht. Nathalja heeft verschillende gezondheidsproblemen en ontvangt een bijstandsuitkering. Vanwege de onrust die ze heeft door haar woonvraagstuk komt er niets terecht van de verkennende gesprekken met betrekking tot activering. Sinds november kan ze een woning huren via Tijdelijk Onderdak. Er komt veel op haar af maar ze geniet van haar eigen plek. Ze haalt veel energie uit de cursus 'Werken aan je toekomst'. Ze is begonnen met een baan en haar gezondheidsklachten zijn veel minder. Elk weekend komt een vrijwilligster langs die met haar alle woningnetten en websites afstruint op zoek naar een vervolgplek en met wie ze praat over haar week.

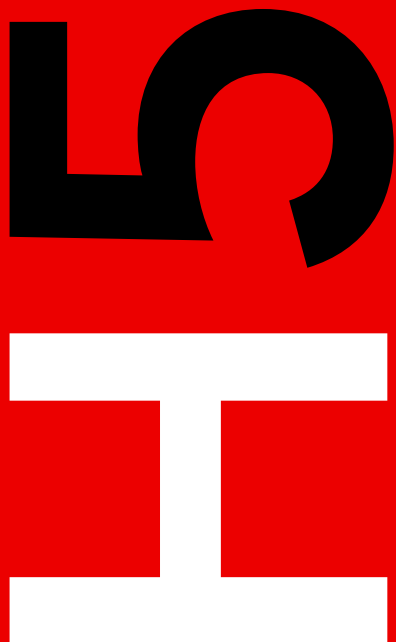
■ Project Onder de Pannen

'Onder de Pannen' is een project waarbij daklozen (die niet verslaafd zijn of psychiatrische aandoeningen hebben) tijdelijk onderdak krijgen bij mensen die een kamer beschikbaar hebben en bereid zijn een stadgenoot hulp te bieden. Degene die het onderdak ontvangt, betaalt hiervoor huur en een onkostenvergoeding. Het is tot dusver een goedlopend project. Zo waren er in 2019 al 55 succesvolle matches, en liep dit aantal in 2020 op tot 86 succesvolle matches. Daarbij was het uitstroombestand naar eigen woonplekken 49%. Schaarste op de woningmarkt leidt echter tot terughoudendheid bij woningdelen. Vanuit de tijdelijke middelen van het Landelijke Plan van Aanpak streven we ernaar het project uit te breiden naar 150 matches in 2022. Hierbij kijken we ook naar extra plekken voor jongvolwassenen. Daarbij hebben we ook rekening gehouden met (extra) kwetsbare jongvolwassenen, zoals biculturele dakloze jongvolwassenen met een lhbtq+ achtergrond en kwetsbare jongvolwassen vrouwen. Deze woonvorm is uitermate geschikt voor deze groep jongvolwassenen. We willen het project ook bij woning-eigenaren onder de aandacht brengen. Daarnaast wordt er in de regio onderzocht of en hoe Onder de Pannen kan worden ingezet.

■ Uitbreiden van passantenpensions

De afgelopen 4 jaar is de capaciteit van passantenpensions uitgebreid. Passantenpensions bieden opvang aan economisch daklozen, waar mensen maximaal een half jaar mogen verblijven. Tijdens dit half jaar kunnen zij in alle rust aan een oplossing voor hun problemen werken. Wij zien momenteel nog steeds een groeiende populatie en een lange wachtlijst voor deze opvang. Dit betekent dat economisch daklozen nog altijd (te) lang moeten wachten op een plek in een passantenpension. Daarom zetten we vanuit het Landelijke Plan van Aanpak in op het uitbreiden van passantenpensions in de regio. Zo wordt er in Amstelveen momenteel gewerkt aan de inzet van passantenpensions, waarvoor tijdelijke middelen vanuit het Landelijk plan van Aanpak worden ingezet.

Speerpunt 3: Goede ondersteuning op maat

Resultaten die we willen behalen:

1. Vanaf 2022 zijn er structureel 10 bedden beschikbaar voor nachtopvang.
2. De instroom van mensen met een beter perspectief en/of binding elders wordt beperkt.
3. Het is onwenselijk dat kapitaal vernietigd wordt op het moment dat er lange wachtlijsten ontstaan bij instroom vanuit voorliggende domeinen. Vooral voor de cliënt, maar ook voor de hulpverlening en de financiële middelen. Er wordt een proces ingericht waarbij onderzocht wordt of en hoe bij aanmelding voor MO/BW vanuit een voorliggend domein (Jeugd, GGZ, Forensische en LVB-zorg) de wachttijd in 2025 kan worden beperkt tot maximaal drie maanden voor toeleiding naar passende ondersteuning op alle leefgebieden.
4. De aanmelding voor MO/BW vanuit voorliggende domeinen is in 2025 met 20% afgebogen naar ambulante ondersteuning.
5. Alle mensen die in aanmerking komen voor MO/BW kunnen vanaf 2025 binnen drie maanden na screening gebruikmaken van een integraal aanbod gericht op participatie.
6. Met alle cliënten die in 2025 instromen vanuit een voorliggend domein starten we voorafgaand aan de instroom met een herstelondersteunend traject (zoals resourcegroepen methodiek).
7. Geen uitval van jongvolwassenen in 2025 bij de overgang jeugdwet-Wmo.
8. In 2025 ontvangen alle dak- en thuislozen zo snel mogelijk passende ondersteuning om verergering van hun problematiek te voorkomen.
9. In 2025 hebben cliënten die instromen in MO/BW binnen één maand werk of zinvolle dagbesteding.
10. In 2025 hebben alle cliënten die uitstromen uit MO/BW werk of zinvolle dagbesteding.
11. Alle mensen die zich melden met dakloosheid problematiek krijgen een maatwerk aangeboden op het gebied van inkomen, werk en schuldhulpverlening.
12. In alle gezinsopvang voorzieningen is een eenduidige basis aan opvoed- en opgroeihulp en ontwikkelingsmogelijkheden voor kinderen georganiseerd.

Op het moment dat een Amsterdammer zich meldt, wordt er samen met de betrokkene naar opvang of onderdak gezocht. Daarnaast start ook de ondersteuning op andere leefgebieden. Vanaf het allereerste moment wordt er gestart met ondersteuning met de focus op herstel, uiteraard passend bij het perspectief van de Amsterdammer. Ook is het belangrijk dat er zo snel mogelijk op een goede manier met de betrokkene wordt gesproken over de problematiek die speelt én wat er nodig is om weer deel te kunnen nemen aan de maatschappij. Dit is de basis voor een goede probleem-analyse, waarna een ondersteuningstraject op maat sneller kan beginnen.

Op dit moment staan mensen anderhalf à twee jaar op de wachtlijst voor een MO/BW-traject. Dit is onacceptabel lang. Met verschillende acties proberen we de instroom te beperken. Zo passen we een strengere selectie toe bij de toegang tot de MO/BW-keten, waardoor mensen toegang krijgen die dat het hardst nodig hebben. Maar we zetten ook in op maatwerk van interventies op het gebied van werk, wonen, inkomen en schulden voor het ombuigen van (dreigende) dakloosheid naar bijvoorbeeld eigen woonoplossingen met inkomensondersteuning.

Actie 3.1: **Strengere selectie bij toegang MO/BW-keten**

We gaan meer mensen met een beter perspectief op maatschappelijk herstel en binding elders, naar de gemeente leiden waar zij daadwerkelijk meer kans hebben op herstel. Dit doen we met behulp van een bindingsfunctionaris. Mensen die zich melden voor opvang hebben namelijk in sommige gevallen meer kans een bestaan op te bouwen in andere regio's dan Amsterdam-Amstelland. Na melding wordt gekeken naar onder andere het woonverleden, sociaal netwerk en hulpverleningskader in de stad om te beoordelen of deze persoon hier of elders het meeste kans maakt op een succesvol traject en doorstroming naar huisvesting. Eventueel wordt na een korte periode in de nachtopvang, de persoon overdragen naar de regio waar de persoon in kwestie beter geholpen kan worden. Deze overdracht zal vanuit de gemeente begeleidt worden.

Daarnaast testen we vanaf 2021 de aanpak 'Wonen buiten Amsterdam'. Deze aanpak richt zich op Amsterdamse gezinnen en alleenstaanden die dakloos zijn of dreigen te worden, die gemotiveerd zijn om zelfstandig buiten Amsterdam te gaan wonen omdat ze daar meer perspectief hebben. Wij ondersteunen de zoektocht met tips, baanadviezen, zoekhulp en het 'meeverhuizen' van enkele voorzieningen, zoals bijzondere bijstand en SHV-trajecten. We verwachten dat onze aanpak de kansen vergroot op het vinden van woonruimte en indien gewenst een betaalde baan buiten Amsterdam.

Actie 3.2: **Nachtopvang en noodopvang gezinnen**

De nachtopvang is een noodzakelijke eerste kortdurende landingsplek van rust. Tevens is het een startpunt op weg naar maatschappelijk herstel. Een te grote instroom en te trage uitstroom ondermijnen deze functie. Hierdoor komt het voor dat mensen alsnog op straat blijven, terwijl zij nachtopvang nodig hebben. In januari 2021 is een motie aangenomen en uitgevoerd die voorkomt dat daklozen op straat worden beboet voor het buiten slapen.

Door vroegtijdige interventies vanuit de buurtteams wordt verwacht dat de instroom in de nacht- en noodopvang wordt beperkt. Wanneer het om noodopvang gezinnen gaat zal er ook een strengere selectie worden gehanteerd op vier jaar rechtmatig verblijf in Nederland. Daarnaast zal er aan de voorkant van de opvang beter gekeken worden naar binding van de vrager. Dit is in lijn met de nieuwe huisvestingsverordening en in lijn met het convenant landelijke toegankelijkheid, bij een mogelijke toelating tot maatwerkvoorzieningen in de Wmo.

Wanneer iemand terecht komt in de nachtopvang of noodopvang gezinnen wordt er gelijk met de betrokkenen actief ingezet op maatschappelijk herstel op alle bestaanszekerheden. Om dit te realiseren moeten professionals hier voor worden ingeschakeld, waar sturing op zal plaatsvinden.

Met deze verschillende interventies worden er tien lege plekken gerealiseerd zodat er altijd capaciteit beschikbaar is. Naast deze plekken is het ook altijd mogelijk om mensen die in acute precaire situaties belanden op te nemen. De GGD heeft regie over deze crisisplekken.

Actie 3.3:

Resourcegroepen-methodiek

Het is belangrijk om in een vroeg stadium het eigen netwerk te betrekken bij de triage en samen met een regieondersteuner een resourcegroep samen te stellen. Dit leidt in de praktijk tot meer maatwerk en zelfregie. Bovendien verbetert dit de samenwerking tussen formele en informele ondersteuning. In de Amsterdamse pilots leidde dit in 80% van de cases tot een actiever sociaal netwerk. De professionals in de pilots verwachten op termijn ook een afname van professionele inzet. In een pilot bij de Centrale Toegang leidde de resource-methodiek bij 20% van de cases tot een eigen

woonoplossing, waarmee instroom in de keten kon worden voorkomen. De methodiek vraagt een forse tijdsinvestering bij de voorbereiding (opleiden van regieondersteuners) en aanvang van het traject (gemiddeld 15 uur per casus). Toch lijkt het op den duur zowel qua uitkomsten als kosten succesvol te zijn. Uitvoerende partijen bepalen normaal gesproken zelf binnen hun eigen budgetten welke methodiek wanneer wordt ingezet. Maar gezien de resultaten en de kosten van de resource-methodiek willen we, vanuit de tijdelijke middelen van het Landelijke Plan van Aanpak, de inzet hiervan bevorderen. De methodiek kan ook in 'light vorm' worden ingezet bij enkelvoudige interventies onder vroegsignalering en vroeginterventie.

Actie 3.4:

Aanbod voor economisch daklozen

De MO/BW-keten ontwikkelde de afgelopen jaren specialistische kennis over GGZ, verslaving en sociale problematiek. Deze specialistische kennis was echter niet toegankelijk voor economisch daklozen, omdat zij niet in aanmerking komen voor MO/BW. Daarnaast was er specifieke kennis op het gebied van dakloosheid bij de Regenboog Groep, zoals: hoe kom je aan een nieuw huis en wat moet je daarvoor regelen? Na de uitvoering van de pilot 'Huizen van de Wijk', waarbij kennis op het gebied van dakloosheid ingezet werd bij deze doelgroep door de Regenboog Groep, bleek dat de doelgroep wel degelijk baat had bij bepaalde ondersteuning. Daarom wordt specifieke kennis op het gebied van dakloosheid de komende jaren wel toegankelijk binnen de wijk in Amsterdam en de regiogemeenten, met behulp van Buurtteams Amsterdam. Het beschikbaar stellen van deze kennis vergroot de mogelijkheden voor passende ondersteuning.

Na opname in een kliniek wilde Simon graag op zichzelf wonen. Dit kon alleen met financiële ondersteuning van zijn ouders die liever zagen dat Simon begeleid ging wonen. De regieondersteuner is het gesprek in de steungroep aangegaan en kon als ervaringsdeskundige de nodige ervaring mee brengen. Hierdoor begrepen de ouders waarom zelfstandig wonen een betere keuze zou zijn. Ze hebben samen een zelfstandige woning gevonden. Simon: "Door juist de steungroep is mijn moeder meegegaan in het idee dat ik hier kon wonen. Dit is nu mijn huis. Anders was ik dakloos geworden".

Actie 3.5: **Herstel ondersteunende begeleiding start niet pas in de Wmo**

De overgang van cliënten die al ondersteuning krijgen vanuit voorliggende domeinen (zoals GGZ, jeugdhulp, forensische zorg, licht verstandelijke beperking of detentie) naar de MO/BW-keten wordt verbeterd. Dit gebeurt met name door eerder in het traject te werken aan herstel door middel van herstelondersteunende begeleiding. Concreet betekent dit dat tijdens de voorbereiding de resourcegroep methodiek wordt toegepast op een eigen plek in de wijk. Of in het geval van de Jeugdzorg met JIM en de Big Five wordt gewerkt. Professionals vanuit het gemeentelijke sociaal domein sluiten hier tijdig bij aan, zodat de overgang tussen bijvoorbeeld een GGZ-opname en ambulante begeleid wonen soepel verloopt. Door het vroegtijdig opzetten van een resourcegroep verwachten we twee uitkomsten. Enerzijds verwachten we dat meer mensen vanuit de voorliggende domeinen instromen in ambulante vormen van MO/BW, anderzijds kan het zelfs zijn dat dit niet meer nodig is wanneer ondersteuning vanuit de buurtteams voldoende is.

Actie 3.6: **Wachtljstbegeleiding**

Wanneer cliënten in aanmerking komen voor een MO/BW-traject wordt er direct begeleiding ingezet. Hiermee voorkomen we een passieve wachtljst met de kans dat cliënten verslechteren. Daarnaast kan de cliënt met ondersteuning direct aan zijn of haar hersteldoelen werken. Daarom start vanuit de tijdelijke middelen van het Landelijke Plan van Aanpak op 1 januari 2021 een project met als doel de toegang tot MOBW-trajecten te vernieuwen. Naast begeleiding in de zoektocht naar een

woning worden hier ook nog andere ondersteuningsvormen breder ingezet. Cliënten worden vanuit een visie van herstelondersteuning geholpen bij het nemen van regie en het zoeken naar mogelijkheden in hun eigen netwerk. Aan de hand van ervaringen van dit project bouwen we voort. Dit gebeurt na het opstarten van Buurtteams Amsterdam, waarbij Amsterdam Extra – het samenwerkingsverband van MO/BW-aanbieders dat ambulante ondersteuning biedt – deze wachtljstondersteuning verder vormgeeft.

Actie 3.7: **Toeleiding naar werk en onderwijs voor jongvolwassenen**

De jongerenpunten werken momenteel aan de aanpak 'Meer Kans Op Werk Jongeren' (MKOWJ). Het doel hiervan is om jongeren naar passend werk en/of school te begeleiden, door flexibeler in te spelen op hun begeleidingsbehoeften. De jongerenpunten richten zich op verschillende doelgroepen jongeren, waaronder dak- en thuisloze jongeren. Hierbij ligt de focus primair op het wegnemen van belemmeringen, zoals schulden of psychische problemen. Hierdoor kunnen zij bemiddeld worden in de zoektocht naar werk, school of in sommige gevallen dagbesteding. Samenwerkingen met netwerkpartners en interventies op maat maken dit mogelijk.

Actie 3.8: **Schuldhelpverlening aan economisch daklozen**

Financiële Dienstverlening en Budgetbeheer (FiBu) ondersteunt kwetsbare Amsterdammers met een bijstandsuitkering in het omgaan met geld. Op die manier zorgen ze ervoor dat mensen niet opnieuw in de problemen en schulden komen. Dat gebeurt onder andere door de vaste lasten te betalen en geld te reserveren voor te verwachten kosten en schuldhelpverlening. Vanaf 2021 wordt deze dienstverlening, van de tijdelijke middelen van het Herstelplan 'Samen uit de Crisis', ook aangeboden aan economisch daklozen. Zij hebben met name advies en ondersteuning nodig om zelfstandig weer financieel stabiel te worden. We zorgen dat ons aanbod en de dienstverlening tussen gemeente en onze subsidiepartners (de MaDi's) beter op elkaar aansluiten. Door een sluitende aanpak omtrent schuldhelpverlening te realiseren hoeft geen enkele burger met schulden tussen wal en schip te belanden.

Binnen het traject Briefadressen zijn naar schatting 1.420 economisch daklozen in beeld. Dit zijn Amsterdammers die naast een bijstandsuitkering van WPI ook een briefadres van WPI hebben gekregen. Vermoed wordt dat er bij ongeveer 600 cliënten sprake is van financiële problemen en/of schulden. Dit wordt aankomend jaar aangepakt. Momenteel worden er gemiddeld 100 cliënten per jaar begeleid door dedicated klantmanagers schuldhelpverlening en een schuldhelpverlener. In 2021 krijgen alle 600 cliënten met financiële problemen en/of schulden een aanbod voor schuldhelpverlening. Gezamenlijk monitoren de dedicated klantmanager en de schuldhelpverlener de cliënt om hen te helpen met het oplossen van schulden en uitval van de interventies te voorkomen.

Actie 3.9: **Pilot Maatwerk dak- en thuislozen uitkering**

Met de pilot 'Maatwerk dak- en thuislozen uitkering' onderzoekt Wpi komend half jaar wat de gevolgen zijn voor economisch daklozen met het op maat aanbieden van een hogere uitkering, begeleiding of opvang. Deze pilot is aangepast naar aanleiding van een motie die 1 juni 2020 is ingediend om deze pilot uit te breiden. Hierin brengt Onderzoek Informatie en Statistiek in beeld waar bepaalde economisch daklozen het meest mee geholpen zijn. In eerder onderzoek (Muzus) gaven economisch daklozen aan dat extra geld welkom is, maar dat dit hun problemen niet structureel oplost.

Actie 3.10: **Eigen regie over budget krijgen**

Deelnemers aan de FiBu kunnen begeleiding krijgen waarbij ze leren weer zelf de regie te krijgen over hun budget. Dit gaat via het Krefia-portaal, waardoor cliënten zelf hun spaargeld kunnen opnemen. Ook wordt zaakwaarneming als instrument verkend, wat betekent dat alle post voor bepaalde FiBu cliënten rechtstreeks bij FiBu binnenkomt. De komende jaren valt nog meer winst te behalen op het gebied van digitalisering van de dienstverlening.

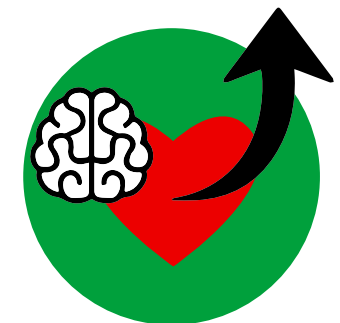
Actie 3.11: **Inzetten op snellere doorstroom en gefaseerde afbouw**

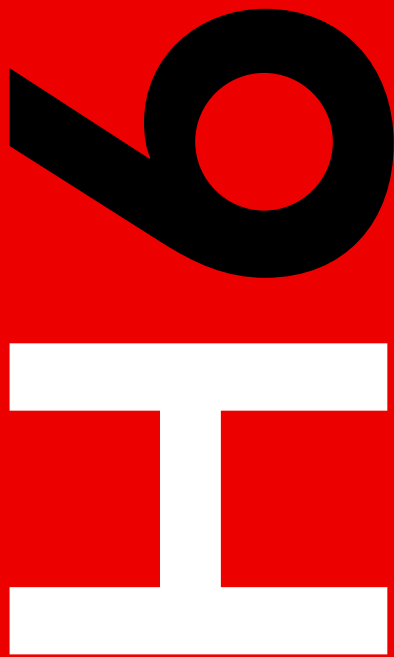
Aangezien de meeste cliënten die langdurige aanspraak maken op beschermd wonen tegenwoordig onder de Wlz financiering vallen, kan de ambulantisering binnen het segment van de Wmo worden geïntensiveerd. Vanaf 2022 wordt zowel voor Begeleid Thuis¹ als voor Beschermd Verblijf (MO/BW) een realisatieafpraak van de cliëntpopulatie vastgelegd. Hierbij zullen ook afspraken worden gemaakt omtrent uitstroompercentages. Deze realisatieafpraak en uitstroompercentages zijn onderdeel van het contract en hier zal vanuit contractmanagement op worden gestuurd. Daarnaast worden beschikkingen in principe voor maximaal een jaar afgegeven, met daarbij de mogelijkheid om uitzonderingen te maken. Het uitgangspunt bij afgifte is in principe kortdurend en niet onbeperkt te verlengen, waarbij er altijd gekeken zal worden naar dat wat past bij de ondersteuningsbehoefte van de client. Uitzonderingen worden gewogen in de Centrale Toegang. Deze werkwijze heeft binnen Beschermd Wonen voor mensen met een (licht) verstandelijke beperking al tot een hogere doorstroom geleid dan bij regulier Beschermd Wonen met indicaties met lange looptijden. Voor de inhoudelijke realisatie van deze focus op maatschappelijk herstel binnen Begeleid Thuis en Beschermd Verblijf worden sturing op de uitvoering en toerusten van professionals verder ontwikkeld.

¹ In de loop van 2022 worden de nieuwe producten Begeleid Thuis en Beschermd Verblijf geïntroduceerd. Deze vervangen de huidige MO/BW-producten. Begeleid Thuis richt zich op ondersteuning van de eigen woning of op een nog te verkrijgen woonplek. Beschermd Verblijf richt zich op verblijf en ondersteuning in een 24-uursvoorziening.

Actie 3.12: **Zelfregie versterken middels ondersteuningsplan**

Het ondersteuningsplan, dat al langer gemeengoed is binnen MO/BW, wordt samen met de cliënt opgesteld. Ook de ondersteuning vanuit de buurtteams wordt middels het ondersteuningsplan in samenspraak met de cliënt opgesteld. Bij het opstellen van dit ondersteuningsplan is het centraal stellen van de cliënt belangrijk voor het aansluiten bij de leefwereld van de cliënt en het ervaren en versterken van zelfregie. De cliënt is medeverantwoordelijk voor de realisatie van het ondersteuningsplan. Eigen inzet aan maatschappelijk herstel wordt hierin dan ook vastgelegd. Door de cliënt meer eigenaarschap te geven, verwachten we dat de cliënt op een duurzame wijze kan uitstromen, waardoor de kans op terugval in dakloosheid verkleint.

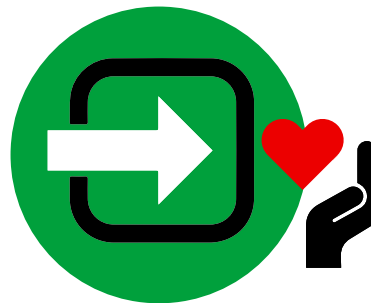

Speerpunt 4: Duurzaam maatschappelijk herstel

Resultaten die we willen behalen:

1. In 2025 zijn de heraanmeldingen na uitstroom uit de MO/BW-keten nihil.
2. Alle daklozen die zich vrijwillig aanmelden worden begeleid naar financiële zelfredzaamheid. Daarbij kunnen diverse trajecten worden ingezet, waaronder financieel budgetbeheer (FiBu).
3. Daklozen die financieel zelfredzaam zijn krijgen trajecten naar werk aangeboden.

Inzetten op duurzame uitstroom

Het bepalen van het moment waarop iemand de stap uit de schuldhulp maakt, of wanneer een ex-dakloze klaar is om vanuit de opvang door te stromen naar een nieuwe woonplek is maatwerk. Zowel te vroeg als te laat afschalen vormt een risico op terugval. Daarbij speelt ook het tekort aan betaalbare woningen in de regio Amsterdam. Hierdoor kan iemand niet altijd uitstromen op het moment dat hij of zij daar zelf wel klaar voor is. Hiervoor zijn voldoende betaalbare woonmogelijkheden voorwaardelijk. Een ex-dakloze die verhuist naar een nieuwe woonplek of iemand die net uit de schuldhulp komt, is vaak nog steeds kwetsbaar. Daarom is het belangrijk dat ook in deze fase samen met de betrokkenen de borging van het maatschappelijk herstel goed wordt georganiseerd om zo nieuwe bestaansonzekerheden te voorkomen.

Actie 4.1:

Inzetten op brede ondersteuning richting maatschappelijk herstel

Het is belangrijk dat de Amsterdammer tijdens zijn gehele traject – zeker wanneer veranderingen plaatsvinden en bestaansonzekerheden mogelijk risicovol worden – toegang blijft houden tot het brede aanbod van (vroeg) interventies, zoals omschreven bij eerdere speerpunten.

Dit kan bijvoorbeeld zijn: ondersteuning gericht op toeleiding naar werk en schuldhulpverlening (pagina 25) of ondersteuning op gebied van zorg vanuit de buurtteams (pagina 15).

Binnen het PHKG zijn de 10 werkafspraken 'Thuis in de Wijk' ontwikkeld, met als doel kwetsbare groepen zelfstandig te kunnen huisvesten. Uit ervaring blijkt dat deze werkafspraken een verbindende rol spelen tussen corporaties, cliënten, zorgaanbieders en de omgeving. In 2020 zijn deze werkafspraken herzien, waarbij onder andere de Nieuwe Kansregeling is toegevoegd. Hierbij wordt in samenwerking met de verhuurder gekeken of er naar aanleiding van overlast een nieuwe kans mogelijk is. Ook zijn er afspraken over woningruil toegevoegd. Dit houdt in dat als een woning niet passend blijkt, er zo snel mogelijk wordt geruild met een andere woning.

De combinatie van de op maat gemaakte werkafspraken (in samenwerking met de Amsterdammer), een operationele resourcegroep en terugvalafspraken bieden een stabiele basis en borging voor verder maatschappelijk herstel. Aanbieders in de keten (Buurtteams Amsterdam, Ambulante Ondersteuning, MO/BW-aanbieders) verankeren deze werkwijze in de uitvoering. De Amsterdammer heeft via de buurtteams ook toegang tot ondersteuning op het gebied van werk, inkomen en schulden en kan voor onafhankelijke cliënt-ondersteuning onder andere bij het daklozenkantoor terecht waar de Straatalliantie deze ondersteuning biedt.

De tien werkafspraken

1. Afgestemd aanbod van wonen en zorg
2. Zorgbegeleiding op maat
3. Passend wonen met intermediaire verhuur
4. Wonen en goed huurderschap
5. Vroegsignalering en preventie
6. Voorkomen van en omgaan met overlast
7. Ondersteuning bij financieel beheer
8. Omklappen naar 'contract op eigen naam'
9. Zorg en ondersteuning na omklap
10. Respect voor privacy cliënt

Naast het beschikbaar houden van het aanbod worden bij en het liefst vóór uitstroom naar zelfstandige huisvesting duidelijke afspraken gemaakt met de Amsterdammer. Deze afspraken gaan over welke stappen de cliënt zelf moet zetten voor verder maatschappelijk herstel en welke ondersteuning of scholing daarbij helpt. Herstelondersteunende begeleiding helpt hen om weer écht mee te kunnen doen, maar ook om een negatief zelfstigma te voorkomen. Ook komt de focus meer te liggen op werk of zinvolle dagbesteding. Wanneer iemand geen werk of zinvolle dagbesteding heeft, is de kans namelijk groot dat iemand terugvalt in oude gewoontes. Denk specifiek bij jongvolwassenen aan (vak)onderwijs. Werk of zinvolle dagbesteding zijn niet alleen stimulerend, maar helpen ook bij het opbouwen van een nieuw sociaal netwerk. Sociaal isolement vormt immers een belangrijke risicofactor wanneer je de stap

maakt (opnieuw) zelfstandig te gaan wonen. Aandacht voor de ontwikkeling van een sociaal netwerk en een sociale agenda helpen hierbij. Het opbouwen of versterken van een (nieuw) sociaal netwerk kan namelijk ook belangrijk zijn bij het weerhouden van een oud negatief (crimineel) netwerk. Voor mensen met psychische kwetsbaarheden is duurzaam herstel afhankelijk van de capaciteit van ambulante GGZ. Die verantwoordelijkheid vanuit de Zorgverzekeringswet (Zvw) gaat samen met de afbouw van klinische capaciteit die wordt gerealiseerd.

Actie 4.2:

Begeleiding bij financiële zelfredzaamheid en werk

Uiteindelijk is werk en een (financieel) stabiele toekomst natuurlijk het doel. Maar voor veel dak- en thuislozen is dit nog een stap te ver. Daarom biedt WPI trajecten financiële zelfredzaamheid (waaronder financieel budget-beheer, oftewel FiBu) aan. Deze trajecten zorgen voor stabilisering van de leefsituatie van de cliënt en helpen weer financieel zelfredzaam te worden. Belangrijkste stappen in de weg naar werk zijn onder andere het activeren van de cliënt, maar ook het wegnemen van obstakels die de weg naar werk bemoeilijken. Zodra een cliënt in staat is om zich te richten op het vinden van werk, wordt hij/zij overgedragen naar trajecten gericht op woon-werkbegeleiding door jobcoaches.

Begeleiding richting werk is de meest duurzame oplossing. Met een eigen inkomen kan iemand weer op eigen benen staan en een toekomst opbouwen. Ook is de kans op terugval naar oude problemen dan minder groot.

Frans: "Ik was dertien toen ik het huis uitgezet werd. Ik heb een hele lange tijd buiten geleefd: 38 jaar. Veel meegemaakt. Op het laatst was het zo erg dat ik 50 kilo woog. Ik was verslaafd aan heroïne en cocaïne. Daarna zat ik in begeleid wonen, met 13 mensen in een huis met interne begeleiding." Hiermee had Frans onderdak maar veranderde er nog weinig aan zijn leefstijl. Toen twee begeleiders van Housing First over zelfstandig wonen kwamen praten, leek hem dat eerst niet haalbaar: "je gelooft het niet meer". Toch kreeg hij na een paar maanden de sleutel van zijn woning. "Ik heb de woning drie keer bijna teruggegeven. Ik kon het niet aan, had nog geen sociaal netwerk, geen dagbesteding. Hier mag ik fouten maken, leren." De eerste twee jaar maakte hij terugvallen mee, maar inmiddels is hij drie jaar verder. Frans weegt 86 kilo, is clean en trots op zijn part-time job bij een bierbrouwerij.

Actie 4.3:
"Housing first, work second"

Waar mogelijk worden cliënten begeleid naar werk. Want werk, een eigen inkomen en een zinvolle dagbesteding leiden tot zelfstandigheid en voorkomt terugval. WPI heeft een breed scala aan re-integratietrajecten. Ook voor de doelgroep (dreigend) dak- en thuislozen. Een cruciale voorwaarde voor het behouden van werk is het hebben van een (zelfstandige) woonplek. Vandaar dat in Amsterdam 'Housing First' als uitgangspunt wordt gehanteerd. Maar na het vinden van een woonplek is het belangrijk vroegtijdig in te zetten op het vinden en behouden van een (betaalde) baan.

Oftewel: 'work second'. Het hebben van werk biedt meer kans op een (hoger) inkomen, invulling en structuur aan de dag. Daarnaast zorgt het voor sociale contacten. Kortom: werk verhoogt de kans op succesvolle uitstroom en maatschappelijk herstel.

Vanuit WPI is een breed aanbod voor re-integratie beschikbaar. Daarnaast is er veel begeleiding mogelijk om uit te stromen naar werk, ook als daar (duurzaam) extra steun bij nodig is. Dit kan met inzet van de instrumenten van de Participatiewet zoals jobcoaching, werken naar loonwaarde en beschut werk. Op dit moment begeleidt Werk en Re-integratie jaarlijks 250 Amsterdammers uit de doelgroep ex-dak- en thuislozen. Daarvan zetten er normaal gesproken jaarlijks rond de 100 kandidaten de stap naar betaald werk. Aankomende jaren willen we, als het wonen is geregeld, direct aansluitend de invulling van de dag regelen. Dit kan via re-integratie naar werk, via het nieuwe WMO-product MeeDoen Werkt of door middel van dagbesteding.

Actie 4.4:
Respijtovereenkomsten

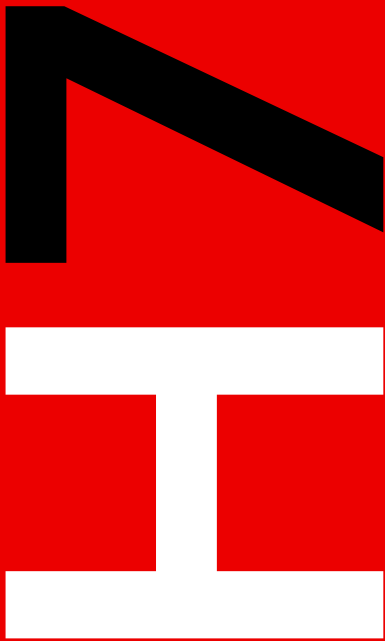
Op dit moment zijn er twee respijtovereenkomsten in de stad. Daarnaast is er in 2020 een pilot gestart, genaamd Het Lighthouse. Respijtovereenkomsten zijn kleine voorzieningen in de wijk waar cliënten tijdelijk aanwezig kunnen zijn, wanneer dit in de eigen woning even niet lukt. Het doel is om de druk voor de cliënt te verlichten en rust te creëren, zodat terugkeer naar de eigen woning mogelijk is. Er wordt gekeken of uitbreiding mogelijk is.

Actie 4.5:

Wooncirkels en andere tussenvormen

De stap van een intramurale voorziening naar een eigen woonplek kan groot zijn. Daarom kan het voor de betrokken inwoner, maar ook voor zijn naasten, de professional, de nieuwe burens en de verhuurder helpen als de verkregen woning op gepaste afstand van een inloopvoorziening is. Zo zijn er altijd bekende peers en professionals nabij, voor zomaar een praatje of een uitgestoken hand als de herstart op de woonplek even tegenzit. Dit concept van de Wooncirkel met inloopplek en 24-uurs nabijheid van professionals als steun voor omwonenden met ambulante ondersteuning, maakt uitstroom en maatschappelijk herstel voor meer mensen mogelijk. Op verschillende plekken in de stad wordt dit concept rondom bestaande infrastructuur uitgewerkt, in samenwerking tussen corporaties en aanbieders. Ook andere vormen van gemengd en gespikkeld wonen of zelfbeheerconstructies kunnen naast wooncirkels worden ontwikkeld. In gebieden met te ontwikkelen nieuwbouw kunnen dergelijke concepten al vanaf de tekentafel worden ondersteund.

Financiën

Het beleidsprogramma en de bijbehorende maatregelen worden gefinancierd vanuit de reguliere budgetten van de directies OJZ, WPI en Wonen en daarmee grotendeels gedekt vanuit de begroting. Naast de reguliere budgetten zijn er extra middelen beschikbaar gesteld vanuit het Rijk met het Landelijke Plan van Aanpak en de middelen behorende bij het Herstelplan 'Uit de crisis'. Het gaat wat betreft de maatregelen vanuit het Landelijke Plan van Aanpak om een bedrag van €11.252.000 euro. Als de middelen niet structureel gemaakt worden betekent dit dat deze maatregelen na 2021 of 2022 afgebouwd worden. Dit heeft dus gevolgen voor de ambitie van dit beleidsprogramma.

Voor de directie Onderwijs Jeugd en Zorg, afdeling Zorg, is het budget voor Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen geormerkt en is duidelijk wat het beschikbare budget is en welke maatregelen daarmee worden gefinancierd. Voor de directies Wonen en WPI worden maatregelen meestal voor een grotere groep Amsterdammers ingezet waar dak- en thuislozen een onderdeel van uitmaken. Daarmee is het niet goed weer te geven wat het totale budget is behorende bij dit beleidsprogramma. Hieronder is een overzicht van de incidentele middelen per speerpunt.

In de rechterkolom van deze pagina is een overzicht opgenomen van de incidentele middelen per speerpunt.

Speerpunt 1: Vroegsignalering en vroeginterventie

- €590.000 voor 2021 gedekt vanuit het Herstelplan 'Uit de crisis' voor de maatregel 'Vroeginterventie: maatwerk als regel om dakloosheid te voorkomen'. Dit komt na 2021 te vervallen.
- Vooralsnog heeft dit geen consequenties voor de beoogde doelstellingen.

Speerpunt 2: Vergroten aanbod woonoplossingen

- €640.000 incidenteel gedekt voor 2022, jaren 2023 en verder is nog niet gedekt.
  - De uitwerking en dekking voor deze extra middelen worden meegenomen in de uitwerking van de begroting 2022.

Speerpunt 3: Goede ondersteuning op maat

- €11.252.000 incidenteel tot en met 2022 gedekt vanuit het Landelijke Plan van Aanpak.
  - Consequenties bij het niet structureel maken van deze middelen vanuit het Rijk betekent dat de volgende maatregelen eind 2021 vervallen: uitbreiding passanten pensions, wachtlijstbegeleiding en de resourcegroepen. Het project Onder de Pannen vervalt vanaf 2023 bij het niet structureel maken van de middelen.
- €1.069.000 incidenteel gedekt voor 2021 uit het Herstelplan 'Uit de crisis'. De maatregel 'Schuld-hulpverlening aan economisch daklozen' komt na 2021 te vervallen.

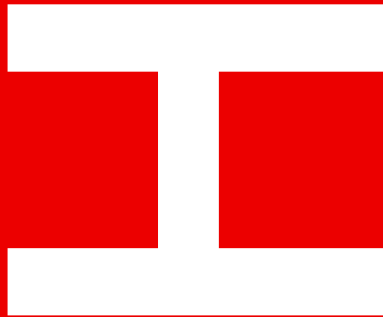
Speerpunt 4: Duurzaam maatschappelijk herstel

- Hier worden geen incidentele middelen ingezet.

Doordecentralisatie Beschermd Wonen

Vanaf 1 januari 2023 zullen volgens het nieuwe objectieve verdeelmodel de middelen voor Beschermd Wonen van de centrumgemeenten overgeheveld worden naar de individuele gemeenten. De fasering van de doordecentralisatie is 10 jaar. Besluitvorming over de besteding van deze middelen en governance wordt in het regioplan vastgelegd.

Monitoren en sturen

Doel van monitoring

Het beleidsprogramma zal integraal gemonitord worden. Dit is nodig om verschillende redenen: vanwege de groei van de daklozenpopulatie, de beschreven ontwikkelingen van het aanbod en de doelgroep, de mogelijke verandering van type problematiek door onder andere de coronapandemie én de betrokkenheid van verschillende gemeentelijke directies bij dit beleidsprogramma.

De noodzaak hiervan wordt verder onderstreept door de ontwikkelingen in het veld. Met onder andere een nieuw sociaal stelsel vanwege Buurtteams Amsterdam, de openstelling van de WIZ, de beweging naar een sterkere sociale basis en inzet op verdere ambulantisering van onder andere de GGZ. Hierbij vormen de cliëntervaring en ontwikkeling van de doelgroep de kern, waardoor cliëntvertegenwoordigers en ervaringsdeskundigen een centrale rol gaan spelen bij deze monitor. Zowel in de ontwikkeling van de monitor als in de uitvoering daarvan. Daarnaast wordt, net als dit beleidskader, de monitor integraal uitgevoerd door de Amsterdamse gemeentelijke directies Zorg, WPI, Wonen, de GGD, de stadsdelen, vertegenwoordiging van regiogemeentes, zorgaanbieders, cliëntvertegenwoordiging en het bredere veld. Bovendien wordt er met deze directies een stuurgroep gevormd om integraal te sturen op de voortgang van, en in te spelen op de uitkomsten van, de monitor.

Daarom starten we de werkgroep Monitoring Beleidsprogramma, samen met vertegenwoordigers van de diverse partners. Deze werkgroep vormt een centraal punt dat enerzijds over de ontwikkelingen rondom Dakloosheid en het Beleidsprogramma in Amsterdam rapporteert en anderzijds ook zorgt voor doorontwikkeling van de monitor zelf. Zo worden de vertegenwoordigers

van de verschillende partijen vroegtijdig betrokken bij de (door)ontwikkeling van de monitor, kunnen ze invloeden uit de praktijk doorvertalen naar aanpassingen van de monitor én vormen ze het aanspreekpunt voor verdiepende onderzoeken. Vragen die tot verdiepende onderzoeken kunnen leiden, kunnen vanuit de gemeenten, zorgaanbieders, belangenbehartigers, de werkgroep zelf of andere partijen komen.

Door te kiezen voor deze constructie met een werkgroep kan de monitor doorlopend worden doorontwikkeld. Ook kan de monitorkwaliteit worden verhoogd en kan er beter en centraler data-gestuurd worden gewerkt. Tot slot kan er ook sneller worden ingespeeld op de actualiteit. Door GGD Amsterdam de werkgroep Monitoring Beleidsprogramma te laten leiden, worden uitkomsten geduid en kunnen vragen gelijk worden omgezet naar onderzoeken in samenwerking met de partners van de werkgroep. De betrokken gemeentelijke directies zullen daarbij de personele inzet beschikbaar stellen en zorg dragen voor het aanleveren van de benodigde en beschikbare data.

Werkgroep Monitoring Beleidsprogramma

GGD Amsterdam stelt een werkgroep samen en wordt de trekker van deze monitor. Deze werkgroep zal tenminste bestaan uit onderzoekers van de GGD, beleidsmedewerkers en data-deskundigen van diverse gemeentelijke directies (Zorg, Wonen, WPI, regiogemeenten en de stadsdelen), vertegenwoordigers van ervaringsdeskundigen en onafhankelijke cliëntondersteuning en vertegenwoordigers van (zorg)aanbieders.

De werkgroep zal zorg dragen voor de voortgangsrapportage en input geven voor de doorontwikkeling. De frequentie van de werkgroep wordt bij de start vastgesteld en bevindingen zullen tenminste jaarlijks worden opgeleverd in een voortgangsrapportage.

Integrale Monitoring Beleidsprogramma

De werkgroep zal de eerste zes maanden gebruiken om de indicatoren van de monitor vast te stellen en een nulmeting uit te voeren. Naast de vaststelling van de indicatoren die de voortgang van de maatregelen in kaart brengen, zal deze groep ook de indicatoren bepalen die meerjarig de ontwikkeling van de doelgroep en het effect van het beleidsprogramma kunnen aantonen. Tot slot wordt bepaald welke aanvullende verdiepende cijfers van de gemeentelijke directies nodig zijn om bevindingen in de context te plaatsen en een overzicht te maken van lopende monitors, onderzoeken en rapportages die benut kunnen worden.

Om deze integrale en brede monitor op een heldere wijze te organiseren, deelt de werkgroep de monitor op in drie taken:

- Actieve kwantitatieve monitoring, waarbij de werkgroep actief cijfers verzamelt over de verschillende maatregelen, ketens en doelgroep.
- Actieve kwalitatieve monitoring, waarbij de werkgroep actief kwalitatief onderzoek doet naar de cliënt-ervaring.
- Passieve dataverzameling, waarbij de werkgroep in de gaten houdt welke data vanuit Amsterdamse, G4- of landelijke bronnen (monitors, onderzoeken, rapportages) beschikbaar is en daar gebruik van maakt in de rapportage.

De actieve kwantitatieve monitoring bestaat uit een basisset van cijfermatige prestatie indicatoren voor Beleidsprogramma-maatregelen. Op die manier kan de voortgang van deze maatregelen in kaart worden gebracht. Deze cijfers worden aangevuld met verdiepende cijfers van de betrokken directies, zoals cijfers over:

- de in-, door- en uitstroom van de MO/BW-, MOJ- en MOG-ketens;
- het aantal buitenslapers in Amsterdam;
- de kortdurende (nood)opvang;
- de Centrale Toegang;
- veldwerk;
- overgang jeugdwet-WMO;
- uitschrijvingen GBA jongvolwassenen;
- kostendelersnorm;
- schuldhulpverlening;
- briefadressen;
- bijstand;
- meldpunt zorg en woonoverlast;
- huisuitzettingen.

Aanvullend worden per speerpunt indicatoren bepaald die het effect van het beleidsprogramma en de ontwikkeling van de doelgroep kwantificeren. De verwachting is dat deze set doorontwikkeld en aangevuld zal worden.

De actieve kwalitatieve monitoring bestaat uit een eigen onderzoek om cliëntervaring inzichtelijk te maken. Ervaringsdeskundigen vullen hierbij de sleutelrol in, bij zowel de ontwikkeling als de uitvoering van dit onderzoek én het ontwikkelen van de benodigde kennisinfrastructuur rondom ervaringsonderzoek. Binnen dit onderzoek – dat jaarlijks uitgevoerd wordt – is er speciale aandacht voor de ontwikkelingen van Buurtteams

Amsterdam, de ervaring van economisch daklozen, jongvolwassenen, gezinnen met kinderen en de ervaring van hulpverleners. Ook worden er verschillende onderwerpen in kaart gebracht om te kunnen onderzoeken of de Amsterdammer adequaat en naar behoefte geholpen wordt om dakloosheid te voorkomen en duurzaam op te lossen'. Belangrijke thema's hierbij zijn; de toegankelijkheid van informatievoorziening en aanbod, ondersteuning bij vraagverheldering, mate van zelfregie, benutten van de kwaliteiten en krachten van een cliënt en diens sociale omgeving, inclusiviteit van aanbod en bejegening.

Tot slot zal er een passieve dataverzameling plaatsvinden. Hiermee wordt beoogd gebruik te maken van lopende monitors, onderzoeken en beschikbare rapportages. Door deze te laten bundelen en verbinden door de werkgroep kan integraal duiding worden gegeven aan de bevindingen vanuit verschillende hoeken of gemeentelijke directies. Bovendien kunnen nieuwe inzichten uit andere rapportages, zoals over Buurtteams Amsterdam of capaciteitsmanagement-rapportages, gebruikt worden om de monitor te blijven ontwikkelen en zo de meest relevante data te verzamelen. Door niet alleen naar Amsterdam, regio Amsterdam-Amstelland, maar ook op G4- of landelijk niveau data te verzamelen, kunnen we ontwikkelingen nog beter in context plaatsen en belangrijke ontwikkelingen meenemen.

Bijlage 1:

Totstandkoming van het beleidsprogramma

Dit beleidsprogramma is opgesteld in samenwerking met de afdelingen (Jeugd)Zorg, Wonen, Werk, Participatie en Inkomen (WPI), stadsdelen, zorgaanbieders MOBW, clientvertegenwoordiging en het Groot MO/GGZ. Van juni 2020 tot en met maart 2021 heeft veelvuldig contact plaatsgevonden met interne en externe partners om input op te halen voor het plan.

Dit beleidsprogramma is geen blauwdruk, maar wel richtinggevend voor de inzet van alle partijen, in de komende vijf jaar: de gemeente Amsterdam, de regiogemeenten Amstelveen, Uithoorn, Aalsmeer, Ouder-Amstel en Diemen, cliëntvertegenwoordigers, aanbieders Wmo, MO/BW, Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ), Licht Verstandelijke Beperking zorg (LVB), woningcorporaties en zorgverzekeraars. Bij de verdere uitwerking wordt een beroep gedaan op het eigenaarschap van alle partijen.

Bijlage 2:

Trends & ontwikkelingen

We zien een aantal ontwikkelingen die de komende jaren belangrijk zijn voor de wijze van ondersteuning aan dak- en thuislozen in Amsterdam-Amstelland. Deze ontwikkelingen worden hieronder toegelicht.

Regionale Ontwikkelingen

Aantal dak- en thuislozen

Er is sprake van een toenemend aantal daklozen in de regio Amsterdam-Amstelland, net als in de andere steden van de G4. Dit concludeert een onderzoek naar ontwikkelingen binnen de groep van daklozen in de periode 2016 – 2018. Anno 2020 zijn deze conclusies nog steeds actueel.

De stijging van het aantal dak- en thuislozen is opvallend omdat in alle steden het aantal huisuitzettingen gedaald is, ook in Amsterdam. Zo waren dat er circa 1.000 vóór 2010, en daalde dit in 2019 tot 84 huisuitzettingen. De stijging van het aantal dak- en thuislozen is onder andere terug te zien in het aantal briefadressen en het aantal mensen dat zich aan de balie van de Centrale Toegang meldt. Belangrijke oorzaak van de stijging is – naast het feit dat er meer mensen dak- of thuisloos worden en de vermaatschappelijking van de GGZ – vooral het gebrek aan betaalbare woonruimte. Hierdoor blijven mensen langer in de situatie van dak- en thuisloosheid en loopt het aantal op.

Wanneer we kijken naar specifieke groepen zien we met name dat het aantal economisch daklozen in de regio toeneemt. Naar schatting zijn tussen de 2.200 en 3.000 inwoners van Amsterdam-Amstelland op dit moment economisch dakloos. Daarbij is het voorstelbaar dat deze groep de komende jaren nog verder toeneemt als gevolg van COVID-19.

Voor de dak- en thuisloze jongvolwassenen ligt het aantal aanmeldingen juist lager. Waar zich in 2019 nog totaal 362 dak- en thuisloze jongvolwassenen aanmeldden bij de Centrale Toegang MOJ², meldden zich vanaf 1 januari 2020 tot 1 november 2020 totaal 213 dak- en thuisloze jongeren aan. Dit is echter geen positieve, maar juist een zorgelijke ontwikkeling. GGD Amsterdam wijt dit aan de effecten van COVID-19. Professionals doen er alles aan om de jongvolwassenen op te sporen en door te verwijzen naar de MOJ, aangezien de problemen bij een deel van deze groep nu alleen maar toenemen.

Wachlijst Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen

De wachlijst Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen is een groeiend knelpunt. Mensen staan nu gemiddeld 1,5 tot 2 jaar op de wachlijst voor een traject in MO/BW. In de voorgaande jaren is de opvang uitgebreid, maar de duur op de wachlijst helaas niet afgenomen.

² De CTMOJ is belegd bij de GGD Amsterdam, waar de screening plaatsvindt en een beschikking voor instroom wordt afgegeven.

De grenzen van de uitbreiding zijn bereikt; daarvoor zijn geen middelen meer beschikbaar. De vraag blijft echter groeien door een veelheid aan factoren, waaronder: te weinig betaalbare woningen, landelijke toegankelijkheid, en blijvend hoge vraag naar 24-uursopvang door ambulantisering van de GGZ. Omdat bij GGZ de trajecten korter duren, komen mensen met zwaardere problematiek binnen bij de Wmo. In dat geval hebben zij vaker dan voorheen intensievere ondersteuning nodig. Dezelfde effecten zijn in de MOBW-keten zichtbaar bij de ambulantisering van de LVB-zorg en de forensische zorg.

Veranderende locatie wensen in de keten

Het beeld over hoe een (tijdelijke) locatie er in de MOBW-keten uit moet zien is aan verandering onderhevig. Zo is er meer behoefte aan kleinere locaties met zelfstandige eenheden en gemengde en gespikkelde vormen in de wijk. Ook is een toenemend draagvlak voor zelfbeheer, wooninitiatieven en kansen voor Wooncirkels wenselijk. In de 'Groeï van de stad' is voorzien in een aantal nieuwe MOBW-locaties als vervanging voor bestaande volumes. Samen met de cliëntvertegenwoordigers, corporaties en aanbieders wordt er gekeken hoe die nieuwe locaties invulling kunnen geven aan de veranderende wensen en nieuwe concepten.

Amsterdamse ontwikkelingen

Woningschaarste

Amsterdam heeft een overspannen woningmarkt. Er is een groot tekort aan betaalbare woningen. Ook is er een gebrek aan huurwoningen onder de huurtoeslaggrens³. Daarnaast groeit het gat tussen sociale huurwoningen en vrije sector huur- en koopwoningen, waardoor de doorstroming uit de sociale huurwoningen beperkt blijft.

Door deze krapte verblijven mensen langer op straat, in de nachtopvang, of bij vrienden en familie. Ook de ambulantisering van beschermd wonen, de GGZ en de forensische en LVB-zorg vergroot de druk op de woningmarkt. Specifiek bij jongvolwassenen wordt benoemd dat zij te lang bij hun ouders of in hun netwerk moeten verblijven omdat zij geen eigen woning kunnen vinden. Dit leidt tot escalatie van de problematiek en uitputting van het sociale netwerk, vooral wanneer de jongvolwassenen ook geen mogelijkheid zien om wel thuis te blijven wonen.

In de Samenwerkingsafspraken 2020 – 2023 tussen de woningcorporaties, de huurderskoepels en de gemeente is afgesproken dat corporaties jaarlijks 1.800 sociale huurwoningen toewijzen aan kwetsbare doelgroepen. De gemeente besluit over de verdeling van deze woningen. Door het tekort aan woningen is niet voor iedere kwetsbare direct plek. De 1.800 woningen blijken

³ De huurtoeslaggrens is afhankelijk van de leeftijd van de aanvrager. Voor inwoners jonger dan 23 jaar (18-22) is de maximale huur € 432,51. En voor inwoners vanaf 23 jaar is de maximale huur € 737,14.

niet genoeg te zijn. In 2020 was het verschil tussen vraag en aanbod een tekort van 650 woningen. In 2021 loopt dit waarschijnlijk op tot 1.950 woningen.

Benodigde woningen per doelgroep	2020	2021
Wonen zonder begeleiding (met name sociaal medisch urgenten)	700	970
Wonen met begeleiding (met name uitstroom uit MO/BW)	1.250	1.700
Statushouders	500	1.100
TOTALE VRAAG	2.450	3.770
Beschikbaar aanbod	1.800	1.800
Tekort aan woningen	650	1.970

Het Programma Huisvesting Kwetsbare Groepen geeft uitvoering aan deze samenwerkingsafspraken.

Kansen sociaal domein

Inwoners met problematische huisvestingsvragen worden vaak direct doorverwezen naar de Centrale Toegang. Zo ontwikkelden de spelers in de sociale basis weinig expertise om deze vragen te ondersteunen, waardoor deze expertise steeds meer beperkt bleef tot de Centrale Toegang. Proeven met ondersteuning binnen Huizen van de Wijk met aanvullende expertise vanuit De Regenboog Groep toonden aan dat er al veel verlichting van de vraag in de sociale basis kan worden gerealiseerd. Dit is in lijn met de gehele beweging van de extramuralisatie. Kwetsbare bewoners worden sneller en duurzamer opgevangen in de wijk.

Samenwerking tussen de eerste en tweede lijn is noodzakelijk en wordt vanzelfsprekender. Met doorontwikkeling van lokale teams kan deze werkwijze worden verbreed.

EPA-agenda

Met de cliëntvertegenwoordigers, financiers en aanbieders is de afgelopen jaren gewerkt aan de ontwikkelagenda voor de groep mensen met een Ernstig Psychische Aandoening (EPA). Ook gericht op participatie, inclusie en herstel, focust de EPA-ontwikkelagenda de samenwerking rondom de borging van bestaanszekerheden voor deze kwetsbare groep. Goed en betaalbaar wonen en individueel verbindende zorg als basis voor maatschappelijk herstel staan boven aan de lijst van speerpunten. Vanaf 2021 worden EPA-netwerken ontwikkeld die in samenhang met de lokale infrastructuur uitwerking geven aan de agenda. Daarin krijgen parallel aan dit beleidsprogramma onder andere ook de ontwikkeling van bijzondere woonvormen, toeleiding naar werk en de toepassing van de resourcegroepen-methodiek een plek.

Nieuw sociaal stelsel Amsterdam

De gemeente werkt aan een nieuw sociaal stelsel in Amsterdam. Een onderdeel hiervan is het versterken van de sociale basis en de lokale teams in de buurt. Er komen op verschillende plekken in Amsterdam buurtteams die de toegang zijn naar sociale basiszorg voor volwassenen.

Buurtteams Amsterdam

Op 1 april 2021 hebben 33 buurtteams in Amsterdam hun deuren geopend. Dit aantal wordt geleidelijk verder uitgebreid, waarmee de toegankelijkheid voor alle Amsterdammers is geborgd. Bij het buurtteam kan elke Amsterdammer terecht voor vragen en ondersteuning op het gebied van wonen, welzijn, inkomen, werk, schulden en veiligheid. Elk buurtteam bestaat uit professionele hulpverleners met verschillende expertises. Samen met de Ouder- en Kindteams worden de buurtteams daarmee de spil in de wijk waar alle zorg en ondersteuning samenkomt. Fysiek nabij, in de buurt en in samenhang georganiseerd: eenvoudig, herkenbaar en laagdrempelig. Een plek in de buurt waar men kan binnenlopen of naartoe kan bellen. Zorg en ondersteuning wordt daarmee beter vindbaar voor inwoners. De buurtteams ondersteunen cliënten om hun situatie duurzaam te verbeteren en op die manier zo zelfstandig mogelijk mee te kunnen doen aan de samenleving. Dit gebeurt altijd in afstemming met de cliënt en zijn of haar specifieke situatie: dicht bij zijn of haar leefwereld. Er wordt gekeken welke mogelijkheden er zijn in de directe omgeving en er wordt een verbinding gemaakt met collectieve voorzieningen in de buurt. Waar nodig wordt specialistische hulp ingeschakeld.

Wanneer Amsterdammers eerder en sneller ondersteuning ontvangen die zij nodig hebben, wordt hun zelfredzaamheid beter ondersteund. Op die manier kunnen lichte hulpvragen opgelost worden vóórdat deze complex worden. Zo wordt voorkomen dat zij later in aanraking komen met (multi)problematiek en zij een beroep moeten doen op zwaardere ondersteuning.

De start van Buurtteams Amsterdam heeft gevolgen voor de toegang tot de keten van Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen en daarmee op de manier waarop zorg voor onder andere dak- en thuislozen wordt geregeld.

Toegang Amsterdamse keten

Voor alle (dreigend) dak- en thuislozen, ongeacht de mate van zelfredzaamheid, wordt het buurtteam het eerste aanspreekpunt. Dit zorgt ervoor dat de vindbaarheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid van ondersteuning verhoogd wordt. Zeker in de beginfase van (dreigende) dak- of thuisloosheid valt er geen tijd te verliezen en zijn de eerste paar maanden cruciaal om afglijden te voorkomen. De buurtteams kunnen gebruikmaken van de expertise van Amsterdam Extra. Amsterdam Extra bestaat uit gecontracteerde aanbieders voor Begeleid Thuis, dat bedoeld is voor mensen met of zonder woonplek. Amsterdam Extra biedt waar nodig aanvullende individuele ondersteuning en kan de buurtteams expertise en consultaties bieden rondom de groep mensen met verhoogd risico op dak- of thuisloosheid en/of een ernstig psychische aandoening EPA. Het voordeel van dit nieuwe model is daarmee ook dat kennis en expertise over de doelgroep beter ontsluit en beschikbaar wordt gemaakt buiten de MO/BW-keten. Voor het signaleren van dak- of thuisloze jongvolwassenen en hen toeleiden naar ondersteuning heeft het onderwijs en de Sociale Basis (bijvoorbeeld het Jongerenwerk) een belangrijke functie.

Met de buurtteams wordt binnen twee jaar tijd 70% afname van het aantal meldingen bij de Centrale Toegang verwacht. Daarbij verwachten we dat er eind 2025 nauwelijks nog afwijzingen zijn in verband met zelfredzaamheid. Alleen de kwetsbare dak- of thuislozen die in aanmerking komen voor de MO/BW-keten zullen dan nog door het buurtteam worden doorverwezen naar de Centrale Toegang.

Wanneer aanvullende ondersteuning van zorgaanbieders nodig is verlenen de buurtteams de toegang hiertoe. Voor Aanvullende Individuele Ondersteuning of het product Begeleid Thuis (zonder wooncomponent) zal het buurtteam een beschikking kunnen afgeven. Bij hulpvragen waarvoor meer ondersteuning nodig is op het gebied van GGZ en Veiligheid, en MO/BW met verblijf heeft het buurtteam heldere samenwerkingsafspraken met de relevante aanvullende ketens. Hierbij volgt indien nodig een screening bij de Centrale Toegang. De Centrale Toegang kan beschikkingen afgeven voor de overige producten; Begeleid Thuis (met wooncomponent) en Beschermd Verblijf. De nieuwe producten Begeleid Thuis en Beschermd Verblijf worden in paragraaf 6.2 nader toegelicht.

Eén Centrale Toegang met nieuwe Wmo-producten

De invoering van de buurtteams heeft ook gevolgen voor de Centrale Toegang. De Centrale Toegang bestaat anno 2020 uit vier verschillende toegangen (twee voor volwassenen, een voor jongvolwassenen en een voor gezinnen) voor de verschillende ketens met MO/BW-producten. Deze worden samengevoegd ten bate van overzichtelijkheid, bundeling van kennis en het makkelijker maken van het vinden van ondersteuning. Alle dak- en thuislozen die volgens het buurtteam of zorgaanbieder in

aanmerking komen voor een MO/BW-traject (Begeleid Thuis met wooncomponent of Beschermd Verblijf) kunnen terecht bij de Centrale Toegang. Daarmee wordt de Centrale Toegang een tweedelijns voorziening, naast de buurtteams, om toegang tot de genoemde producten te krijgen.

De expertise van de dienstverlening aan dak- en thuislozen vanuit de Participatiewet ligt nu bij de Centrale Toegang op de Jan van Galenstraat in West en de Geïntegreerde voorzieningen in Centrum, Zuidoost en Noord. Dak- en thuislozen kunnen bij de Centrale Toegang terecht voor het aanvragen van opvang en bijstandsuitkering in combinatie met een briefadres. Op dezelfde locatie kunnen jongvolwassenen terecht bij de screeningsbalie Jongerenpunt Dak- en Thuislozen. Met de ontwikkeling van de buurtteams kan deze expertise op termijn ook meer naar de buurten gebracht worden, zodat ook dak- en thuislozen die zich daar melden goed (op weg) geholpen kunnen worden. Vooralsnog blijft de Centrale Toegang inclusief de postkamer met briefadressen centraal georganiseerd en bereikbaar als tweedelijns voorziening, ook voor de regiogemeenten.

Landelijke ontwikkelingen

Ook is er een aantal landelijke ontwikkelingen met gevolgen voor de wijze van ondersteuning van dak- en thuislozen in Amsterdam-Amstelland.

Wijziging Wet Langdurige Zorg

Sinds 1 januari 2021 vallen mensen met een langdurige en levensbrede behoefte aan beschermd wonen onder de Wet Langdurige Zorg (Wlz). Deze verschuiving betekent dat binnen beschermd wonen onder de

Wmo de focus komt te liggen op het tijdelijke karakter, op maatschappelijk herstel en dus op het perspectief van door- of uitstroom naar een ambulante vorm van begeleiding vanuit de Wmo. Beschermd wonen wordt voor de meeste cliënten (met uitzondering van de meerzorgcliënten) eerder een trainingsaanbod dan een verblijfslocatie.

In de regio Amsterdam-Amstelland betekent dit dat van de circa 1.800 mensen binnen beschermd wonen er circa 1.000 overgaan naar financiering vanuit de Wlz. Hoe dit in de praktijk in zijn werk gaat wordt nog uitgewerkt met zorgkantoor en aanbieders.

Landelijk Plan van Aanpak Dak- en thuisloosheid

Vanuit het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) is incidenteel € 200 miljoen beschikbaar gesteld voor de aanpak van dak- en thuisloosheid in 2020 en 2021. Amsterdam heeft een aanvraag ingediend van € 49 miljoen aan maatregelen en hiervan is € 47 miljoen is toegekend, waarvan € 4 miljoen is bedoeld voor de regio Amstelland.

Daarnaast is door het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) landelijk incidenteel € 50 miljoen beschikbaar gesteld om daarmee extra (tijdelijke) woonplekken specifiek voor kwetsbare groepen te realiseren. In de zomer van 2020 heeft Amsterdam drie projecten bij BZK voorgedragen voor extra (tijdelijke) woonplekken. In november 2020 werd bekend dat er € 2,32 miljoen is toegekend.

Deze middelen worden besteed aan:

- meer dak- en thuislozen een (tijdelijke) woonplek bieden (middelen BZK);
- meer dak- en thuislozen ondersteuning en begeleiding bieden (Landelijk Plan van Aanpak);

- innovatie en kwaliteitsverbetering, waaronder realiseren van een prikkelarme voorziening en introductie van vernieuwende begeleidingsmethodieken (Landelijk Plan van Aanpak).

De projecten zijn meegenomen in dit beleidsprogramma.

Actieprogramma dak- en thuisloze jongeren 2019-2021

Dit Actieprogramma van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport bevat vijf centrale thema's:

- preventie, nazorg en regie
- financiële bestaanszekerheid
- persoonlijke ontwikkeling en scholing
- opvang en wonen
- helpende regels

Amsterdam is één van de veertien pilotgemeenten die deelneemt aan dit actieprogramma. In het verlengde hiervan heeft Amsterdam een 100%-ambitie pilot opgezet, gericht op dak- en thuisloze jongvolwassen vrouwen. Vijftientig jonge vrouwen van 18 tot 23 jaar die bedreigd worden met dak- of thuisloosheid krijgen volgens een doorbraakmethodiek ondersteuning om te voorkomen dat ze dak- of thuisloos worden. De pilot heeft als doel meer maatwerk voor deze groep kwetsbare vrouwen te ontwikkelen en wordt gemonitord door het Instituut Publieke Waarden om zo te komen tot een aantal werkbare elementen om dak- en thuisloosheid in een vroeg stadium te voorkomen.

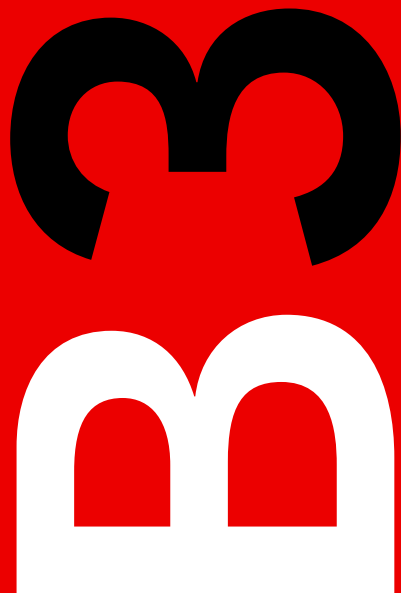
Doordecentralisatie Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen

De doordecentralisatie houdt in dat vanaf 1 januari 2022 alle gemeenten zich inzetten voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen. De nieuwe financiële verdeling gaat in vanaf 1 januari 2023. Dit beleidsprogramma is voor de regio Amsterdam-Amstelland, maar zoomt verder in op de Amsterdamse maatregelen, omdat de regio met een eigen invulling van het regioplan komt. In 2021-2022 wordt verder invulling gegeven aan het regioplan waarin Amsterdam de regiogemeenten ondersteunt bij het opbouwen van expertise om ook lokaal in de regiogemeenten de preventie, door- en uitstroom van de MO/BW-keten te organiseren.

Ombudsman

Een echt integrale aanpak is nodig, zonder dat actoren naar elkaar wijzen en het probleem vervolgens blijft bestaan. Daarvoor is een herbezinning van het huidige systeem noodzakelijk. We moeten op weg naar een systeem waarin overheden, zorginstellingen en corporaties samen verantwoordelijkheid hebben en nemen, en waarin individuele budgetten ondergeschikt zijn.

“Wat boven alles opvalt, is dat er – ondanks de al eerdergenoemde tomeloze inzet van professionals – veel wordt gesproken over wat er niet kan. Hierdoor lukt het nog te vaak niet goed om integraal te kijken naar wat nodig is en te zoeken naar onconventionele oplossingen. Onconventionele oplossingen en maatwerk kunnen voorkomen dat situaties verder escaleren, dat zorgvragen complexer worden en dat de kosten om iemand te helpen verder oplopen. Daarvoor is wel lef nodig. Lef om out of the box te denken, lef om tegen nationale regelingen in te gaan (in overeenstemming met de doelstelling van de wet), en lef om met elkaar te besluiten dat het anders moet,” aldus de Ombudsman in het rapport ‘Opvang voor Iedereen – Dak- en thuisloos in Amsterdamse context’.

Bijlage 3:

Evaluatie Koersbesluit Thuis in de Wijk 2016-2020

Het Koersbesluit Thuis in de Wijk bestond uit drie actiesporen: voorkomen van instroom, bevorderen van participatie en borgen van uitstroom. Aan deze actiesporen zijn tien prestatie-indicatoren toegevoegd om de voortgang te meten. Gebleken is dat niet alle indicatoren consequent en op dezelfde wijze te monitoren waren. Ter compensatie zijn, daar waar mogelijk, meetmethodes toegepast in lijn met de bedoeling van de oorspronkelijke indicator. In de tabel op de volgende pagina zijn de resultaten toegelicht. De resultaten tezamen geven een inzichtelijk beeld van de voortgang op de drie actiesporen in de afgelopen vijf jaar.

Nr.	Prestatie indicator	Bevindingen
1	Aantal ontruimingen (zowel corporatie en particulier) is in 2020 ten opzichte van 2015 met 20% gedaald.	In 2015 waren er 595 huisontruimingen. Daarna is er een sterke daling te zien, tot 84 huisontruimingen in 2019. Het doel is daarmee ruimschoots gehaald. In deze cijfers wordt dreigende uitzetting, waarbij mensen vrijwillig uit huis gaan en de uitzetting niet afwachten, niet zichtbaar (aandachtspunt van het RVS).
2	Het aantal buitenslapers is in 2020 op een gemiddelde nacht in de winter gedaald tot 50 personen of minder.	De GGD schat het aantal buitenslapers in als onderdeel van het onderzoek tijdens de winterkoudeopvang. De resultaten over het aantal buitenslapers zijn in de jaren 2016, 2017 en 2019 stabiel met circa 70 buitenslapers op een gemiddelde winter-nacht. Echter zijn in 2018 en 2020 het aantal buitenslapers niet meegenomen in het winterkoudeonderzoek, waardoor data ontbreekt. In 2019 en 2020 heeft De Regenboog Groep bij inloopvoorzieningen wel tellingen uitgevoerd en deze suggereren een mogelijke toename van het aantal buitenslapers in 2019 en 2020.
3	80% van de mensen die in 2020 gebruik maakten van de nacht-opvang is doorgeleid naar een passend traject.	Dit betrof een ontwikkelindicator, waarvan de verwachting was dat deze in 2018 gemeten kon worden. Uiteindelijk is dit niet gerealiseerd, maar is wel een aantal keer een rapportage gemaakt over de cliënten van de nachtopvang. Informatie daaruit, en vanuit signalen van ketenpartners, laat zien dat het gewenste resultaat hier niet is behaald.
4	Het aantal nieuwe cliënten dat in aanmerking komt voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen is 20% gedaald in 2020 ten opzicht van 2015.	De nieuwe aanmeldingen voor, en daarmee de vraag naar, MO/BW is onverminderd hoog gebleven.
5	Van de nieuwe instroom Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen woont 60% zelfstandig in 2020.	Tussen 2015 en 2017 zien we dat 40% van de nieuwe instroom in aanmerking komt voor een vorm van zelfstandig wonen. Daarna is meer ingezet op zelfstandig wonen (door uitbreiding van de capaciteit en de levering van extra woningen) en is besloten om naar de verhouding van de totale groep in de opvang te kijken aangezien dit een beter inzicht geeft in het aandeel dat zelfstandig (individueel of in groepsverband) woont. In 2019 zien we dat de meerderheid (58%) zelfstandig woont (ten opzichte van circa 40% in 2015). Alhoewel de cijfers van 2020 nog niet bekend zijn, is de verwachting dat deze doelstelling wordt behaald.
6	Minimaal 20% van de 24-uursvoorzieningen Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen is afgebouwd na 2020.	Circa 10% van de 24-uurscapaciteit is afgebouwd. Gedurende de periode van het Koersbesluit is op twee momenten besloten de afbouwdoelstelling bij te stellen: <ul style="list-style-type: none"> ■ In 2018 is de afbouw zes maanden opgeschort. Dit is gedaan om de stagnerende uitstroom uit de GGZ klinieken op gang te brengen ■ In februari 2020 is besloten met afbouw te stoppen. Dit is gedaan vanwege de toename op de wachtlijst. Na zomer 2020 volgde een tijdelijke opbouw van capaciteit door het in gebruiknemen van leegstaande capaciteit om aan deze groeiende behoefte te voldoen.

Nr.	Prestatie indicator	Bevindingen
7	Alle mensen die in aanmerking komen voor MO/BW kunnen binnen drie maanden gebruikmaken van een integraal aanbod gericht op participatie na 2020.	De wachttijd voor de volwassenketen is in de eerste jaren gedaald. Dit werd veroorzaakt doordat meer mensen vanuit de wachtlijst op een voorziening werden geplaatst; met name plaatsingen op individueel begeleid wonen steeg sterk. Dit is grotendeels te danken aan de successen van het Programma Huisvesting Kwetsbare Groepen. Ondanks de daling bleef de wachttijd hoger dan de gestelde doelstelling. Sinds 2018 is de wachttijd toegenomen. Vanaf medio 2018 is de levering van het aantal sociale huurwoningen achtergebleven bij de afspraak. Ook valt de toename van de wachttijd samen met de periode waarin de vraag is toegenomen (indicator 4). In 2020 zien we ongeveer een verdubbeling van het aantal mensen dat >1 jaar op de wachtlijst staat, ten opzichte van begin 2019.
8	Nieuwe aanmeldingen van MO of BW voorziening zijn – waar nodig – binnen drie maanden voorzien van een passende financiële ondersteuning.	De aanmeldingen voor FiBu worden allemaal binnen drie maanden afgehandeld. Daarmee is de doelstelling behaald. Sinds 2019 is de doelstelling aangescherpt, aangezien de meeste aanmeldingen binnen 7 weken worden afgehandeld.
9	Alle mensen in de Maatschappelijke Opvang/Beschermd Wonen die doorstromen naar een woning beschikken over een terugvalpreventieplan na 2020.	Doelstelling ten aanzien van terugvalpreventieplannen voor mensen in een omslagwoning is omgezet in verschillende acties waarvan de resultaten niet als geheel te kwantificeren zijn. Deze acties betreffen onder andere de introductie van de Crisiskaart en de doorontwikkelingen van verschillende Respijtoorzieningen om een extra vangnet te bieden en daarmee terugval in de MO/BW-keten te voorkomen. Resultaten van deze acties worden nog verzameld.
10	Het aantal heraanmeldingen van mensen woonachtig in de regio Amsterdam daalt met 50% in 2020 ten opzichte van 2012.	In 2015 waren er 228 personen die zich binnen 5 jaar na uitstroom uit MO/BW opnieuw hadden aangemeld. In 2019 waren dit 160 personen, wat aansluit bij de doelstelling van 160 in 2019. Echter fluctueert het resultaat sterk per jaar, zonder duidelijke inhoudelijke oorzaak. Vanwege de plaatsing middels Housing First hielden we rekening met een mogelijke stijging. In de praktijk blijkt de inzet van Housing First daar geen aanleiding voor te zijn, een extra positief resultaat!

Bijlage 4:

Begrippen- en afkortingenlijst

Begrippen- en afkortingenlijst

Aanpak MKOWJ	Aanpak Meer kans op werk Jongeren.
Actieprogramma Dak- en Thuisloze jongeren 2019-2021	Landelijk actieprogramma voor dak- en thuisloze jongeren van staatssecretaris Blokhuis in samenwerking met VWS, jeugdzorg, BZK, wonen, OCW, onderwijs, rechtsbescherming en SZW, werk en inkomen en met input van de VNG, de partijen van de Meerjarenagenda Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang, de partijen van Aanpak 16-27, Stichting Zwerfjongeren Nederland, kennisinstituten en diverse Jongerenplatforms.
Amsterdam-Amstelland	De gemeenten die hiervan onderdeel uitmaken zijn: Gemeente Aalsmeer, Gemeente Amstelveen, Gemeente Diemen, Gemeente Ouderkerk aan de Amstel en Gemeente Uithoorn.
Amsterdam Extra	Samenwerkingsverband van Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen-aanbieders die ondersteuning bieden aan Amsterdammers die zelfstandig (kunnen) wonen.
AI	Artificial Intelligence (oftewel kunstmatige intelligentie).
Bestaanszekerheid	Bestaanszekerheid is de zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen; de zekerheid om betaalbaar te wonen, toegang tot betaalbare zorg en de mogelijkheid om een financiële buffer op te bouwen voor onverwachte uitgaven zijn noodzakelijke voorwaarden om de rust en ruimte te vinden die nodig is om je als mens te ontwikkelen en mee te doen in de samenleving.
BIBD	De afdeling Budget en Inkomensbeheer Bijzondere Doelgroepen van de directie Werk, Participatie en Inkomen.
Buurteam	Onderdeel van de Buurteamorganisatie dat advies, informatie, ondersteuning en zorg biedt aan volwassenen binnen de Gemeente Amsterdam.
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Begrippen- en afkortingenlijst

Centrale Toegang	Het loket dat de aanvragen voor Beschermd verblijf voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen behandelt en afhandelt.
Centrumgemeente	In de Nederlandse bestuurlijke indeling is een centrumgemeente een gemeente die in een intergemeentelijk samenwerkingsverband volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR), een bepaalde functie uitvoert voor omliggende gemeenten.
CIO	Chief Information Officer.
Clientvertegenwoordigers	Een cliëntvertegenwoordiger denkt en spreekt vanuit de positie en het belang van cliënten. Zij/hij heeft ruime kennis van de ervaringen van cliënten, hun wensen en behoeften.
College	College van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam.
Convenant Landelijke Toegankelijkheid	Een afspraak van de overheid met een of meer partijen gericht op het realiseren van bepaalde (beleids-) doelstellingen. In een convenant worden schriftelijke afspraken over het leveren van prestaties vastgelegd. In dit geval gaat het over de landelijke toegankelijkheid van Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen.
CTMOJ	Centrale Toegang Maatschappelijke Opvang Jong Volwassenen.
Cultuur- en gendersensitiviteit	Bewust zijn van wezenlijke verschillen tussen de culturen en tussen mannen, vrouwen en alles dat daar tussenin zit.
Dakloosheid	Het niet hebben van onderdak.
De Regenboog Groep	Een zorg- en welzijnsaanbieder.
Doordecentralisatie	De verantwoordelijkheid met betrekking tot Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen wordt bij alle gemeenten in Nederland neergelegd in plaats van bij centrumgemeenten.
Duurzame sociale impact	Het toevoegen van langdurende sociale waarde voor kwetsbare groepen in de samenleving op de gebieden werk, participatie, armoedebestrijding, gezondheid en onderwijs.
Economisch daklozen	Daklozen met voornamelijk een huisvestingsvraag met daarbij een lichte ondersteuningsvraag.
EPA	Ernstig psychiatrische aandoeningen.
Ervaringsdeskundigheid	Het vermogen om op grond van eigen herstelervaring voor anderen ruimte te maken voor herstel. De kennis die door reflectie op de eigen ervaringen en ervaringen van deelgenoten is vergaard, aangevuld met kennis uit andere bronnen, wordt op een professionele (en soms ook op een vrijwillige) manier ingezet ten behoeve van anderen.

Begrippen- en afkortingenlijst

Extramuralisatie	Extramuralisering is de beweging waarbij buiten de muren van een intramurale instelling (waar iemand opgenomen wordt) op een zelfstandige woonplek gelijkwaardige zorg geboden wordt.
FiBu	Financieel Budgetbeheer.
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie.
GGD	Geestelijke Gezondheidsdienst.
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg.
Housing First aanpak	Housing First is een vorm van wonen met ambulante, intensieve begeleiding en bedoeld voor dakloze mensen met meervoudige problemen, waarbij de toewijzing van een woning de start is van een traject waarbij zelfstandig wonen het doel is.
Inclusie	De situatie waarin iemand geen obstakels ervaart om mee te kunnen doen aan de samenleving.
Integrale sturing	Integrale sturing betekent dat er op alle niveaus binnen de directies van de gemeente met elkaar samen wordt gewerkt en dat hier ook op wordt gestuurd.
Jongerenpunten	Gratis ondersteuning en advies voor iedereen van 16 t/m 26 jaar over werk, studeren, inkomen of andere vraagstukken.
Koersbesluit Thuis in de Wijk 2016-2020	Beleidsprogramma Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen van 2016 – 2020.
Krefia-portaal	Krefia is de online plek waar cliënten van de Kredietbank Amsterdam alle informatie over hun geldzaken kunnen terug vinden.
LHBTIQ+	Lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuele mensen, transgender personen, interseksuele personen, queer personen en anderen die wat betreft hun genderidentiteit, genderexpressie, seksualiteit of hun lichaam buiten wat in de maatschappij wordt gezien als 'standaard' vallen.
LVB	Licht verstandelijke beperking.
MADI	Maatschappelijke Dienstverlening.
MO/BW	Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen.
MOE-landen	Midden- en Oost-Europese landen.
MOG	Maatschappelijke opvang Gezinnen.
MOJ	Maatschappelijke opvang Jong volwassenen.

Begrippen- en afkortingenlijst

Multi-problematiek	Complexe problematiek die speelt op meerdere leefgebieden.
Muzus	Onderzoeksbureau.
Netwerk	Betrokkenen (formeel en informeel) die actief zijn op het gebied van wonen, welzijn, participatie, werk, inkomen, jeugd, veiligheid, schuldenproblematiek en (gezondheids-)zorg in de regio Amsterdam.
PHKG	Programma Huisvesting Kwetsbare Groepen.
Pilot 'bankslapersregeling'	Met deze pilot kunnen economisch daklozen veel gemakkelijker een briefadres krijgen.
Project VIND	In een serie groepsbijeenkomsten worden economisch daklozen geholpen met een perspectief op een leef- en werkomgeving en gecoacht naar zelfstandigheid. Deelnemers met een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt krijgen binnen dit project voor een langere tijd (6 tot 12 maanden) perspectief op een (hotel) kamer of tijdelijke woning. Er wordt een koppeling tussen Wonen en Werk gemaakt.
Respijtvorzieningen	Respijtvorzieningen zijn kleine voorzieningen in de wijk waar cliënten tijdelijk aanwezig kunnen zijn wanneer het in de eigen woning even niet lukt. Doel is om de druk voor de cliënt te verlichten en rust te creëren zodat terugkeer naar de eigen woning mogelijk is.
RVS	De Raad voor Volksgezondheid en Samenleving.
Subregionaal	Samenwerking tussen regiogemeenten.
Vermaatschappelijking	Proces waarbij een groter deel van de samenleving de verantwoordelijkheid gaat dragen, bijvoorbeeld voor de verzorging van mensen met een zorgbehoefte.
Vroeginterventie	Interventies die vroegtijdig ingezet worden zodat erger kan worden voorkomen.
Vroegsignalering	In een vroegtijdig stadium signaleren dat er tekenen zijn dat men bijvoorbeeld dakloos kan geraken.
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
Wlz	Wet langdurige zorg.
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.
WPI	Werk, participatie en inkomen.

Colofon

Dit is een uitgave van de afdeling
Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen
van de gemeente Amsterdam

Eindredactie en redactie

gemeente Amsterdam en Mediatie

Vormgeving Ontwerpwerk

Juni 2021